

89-102

Op zoek naar de
provinciale bemiddeling
receptieve kunstzinnige vorming
ten behoeve van het onderwijs

Projektverslag

5

Boekmanschting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

NOGCCahier

Stichting NOGC



BMS001003176
S0306
Grize Literatuur

Boekmanschting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

8306

201-68



N.O.G.C.
Hendrik van Viandenstraat 15
3817 AA Amersfoort
Postbus 155
3800 AD Amersfoort

De Stichting Nationaal Overleg voor Gewestelijke Cultuur (N.O.G.C.) werd in 1954 opgericht als beraads- en samenwerkingsorgaan van de provinciale culturele raden

Eerdere publikaties, nog verkrijgbaar bij het NOGC:

De Sociale Positie van de Beeldend Kunstenaar na de BKR, verslag van een rondetafelconferentie
NOGC-cahier nr. 1, maart 1987

Verdelen, beheersen en spreiden, verslag van een rondetafelgesprek over de gevolgen van het Plan voor het Kunstbeleid 1988-1992
NOGC-cahier nr. 2, november 1987

Horizontale spreiding van de podiumkunsten seizoen 1985-1986
NOGC-cahier nr. 3, april 1988

Geografische Cultuurspreiding, verslag van een studiedag
NOGC-cahier nr. 4, september 1988

Raden naar de volwasseneneducatie, verslag van een studiedag, december 1985

De Provinciale Kulturele Raad, verslag van een studiedag, april 1984

Boekmansstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Kolofon

Uitgave Stichting N.O.G.C.
Auteur: Dick de Wit
Lay-out: Adri Colpaart/Renske Bielsma
Druk: Drukkerij Printing

Aantallen inwoners per provincie

8. Zijn er afzonderlijke provinciale bemiddelaars/konsulenten voor de bemiddeling t.b.v. het onderwijs? Zo ja, wat is hun taakstelling en waar zijn zij in dienst?

9. Zijn er nog andere relevante gegevens over de provinciale bemiddeling t.b.v. het onderwijs, die niet in bovenstaande vragen zijn opgenomen?

Amersfoort, 28 juli 1987,
Dick de Wit.

<u>Provincie</u>	<u>Aantal inwoners</u>	<u>Oppervlakte</u>	<u>Datum</u>
Groningen	558.116	240.532 ha	1-1-'87
Friesland	599.061	356.077 ha incl.binnenwater 161.594 ha buitenwater	1-1-'87
Drenthe	434.073	268.055 ha	1-1-'87
Overijssel	1.003.915	341.997 ha	1-1-'87
Gelderland	1.771.972	514.347 ha	1-1-'87
Utrecht	953.957	140.180 ha	1-1-'87
Noord-Holland	2.334.209	291.192 ha	1-1-'87
Zuid-Holland	3.186.249*	327.012 ha	1-1-'87
Zeeland	355.434	301.700 ha waarvan 123.000 water	1-1-'87
Noord-Brabant	2.139.207	510.605 ha	1-1-'87
Limburg	1.091.316	220.849 ha	1-1-'87
Flevoland	185.167	211.821 ha	1-1-'87

* 1.622.617 vrouwen
1.563.632 mannen

Enquêtevragen

BETREFT: INVENTARISATIE BEMIDDELING OP PROVINCIAAL NIVO

Ter inleiding

Het NOGC wil inventariseren hoe de bemiddeling op provinciaal nivo is geregeld in de zin van beleid, middelen en structuren.

Nader gedefinieerd gaat het om bemiddeling in de sfeer van de kunstzinnige vorming, i.c. de bemiddeling van het aanbod op het terrein van de (professionele) kunsten, dat zich leent om - autonoom dan wel ingebed in een edukatief proces - te worden aangeboden aan het onderwijs en het sociaal-cultureel werk. Anders gezegd: het gaat om de organisatie van de receptieve kunstzinnige vorming, oftewel de kennismaking / konfrontatie / ontmoeting met kunstuitingen van anderen. In de visie van de rijksoverheid is daarbij het kunstenbeleid het (oriëntatie)kader.

De NOGC-inventarisatie beperkt zich tot de bemiddeling ten behoeve van het basis- en voortgezet onderwijs, als provinciale (steun)functie en als instrument van het provinciale beleid. Dat kan zowel betrekking hebben op directe bemiddeling als op ondersteuning van de directe bemiddeling (2e lijn). De inventarisatie betreft alle kunstendisciplines.

Vragen

Hoofdvraag

Welk beleid voert de provincie op het terrein van de Bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming, hoeveel (provinciaal) geld is daarmee gemoeid en op welke wijze wordt het beleid gevoerd.

Enquête-vragen

1. Voert de provincie een gericht beleid t.a.v. de Bemiddeling van het kunstaanbod t.b.v. de receptieve kunstzinnige vorming in het basis- en voortgezet onderwijs en zo ja, waaruit blijkt dat? (beleidsnota)
 - a. wat is globaal de doelstelling van het beleid voor het basisonderwijs en idem voor het voortgezet onderwijs?
 - b. wordt er een relatie gelegd met het beleid terzake van het rijk en/of de gemeenten en zo ja, op welke manier en onder welke bepalingen?

2. Hoeveel geld staat er op de provinciale begroting voor genoemde bemiddeling en welke begrotingsposten betreft het?
 - a. uit te splitsen naar basis- en voortgezet onderwijs
 - b. uit te splitsen naar de kunstendisciplines:
 - 1- beeldende kunst (bv. tentoonstellingen)
 - 2- muziek (bv. concerten)
 - 3- dans (bv. uitvoeringen)
 - 4- drama/theater (bv. voorstellingen)
 - 5- audio-visuele kunst (bv. filmvoorstellingen)
 - 6- literaire kunst (bv. lezingen door schrijvers)
3. Op welke wijze worden de provinciale gelden verstrekt, volgens welke systematiek/regeling?
 - a. uit te splitsen naar basis- en voortgezet onderwijs
 - b. uit te splitsen naar kunstendisciplines (zie bij 2b 1 tm 6) (aangeven hoeveel regelingen, voor welke terreinen wel/niet, ad hoc of permanent van karakter, welk systeem, welke voorwaarden, bv. ouder-/leerlingbijdragen - zo concreet mogelijk)
4. Waar worden de provinciale gelden aan besteed?
 - a. uit te splitsen naar activiteiten enerzijds en ondersteuning anderzijds (aangeven welke en in welke vorm, bv. voor uitvoeringen/producties, materiaal, functionarissen, in de vorm van uitkoopsummen, kostensubsidies, faciliteiten)
 - b. uit te splitsen naar kunstendisciplines (zie bij 2b 1 tm 6)
 - c. uit te splitsen naar basis- en voortgezet onderwijs
5. Worden de hier gebruikte termen en onderscheidingen ook door uw provincie gehanteerd; zo niet, welke dan wel en waarom?
6. Maakt de provinciale bemiddelingsfunctie t.b.v. het onderwijs onderdeel uit van de provinciale steunfunctie (structuur)? Zo niet, hoe is deze functie dan wel gestructureerd?
7. Zijn er afzonderlijke provinciale instituten voor de bemiddeling t.b.v. het onderwijs?

Het verslag van het onderzoek zal behalve een overzicht van de gegevens de effecten van het beleid moeten laten zien, bijvoorbeeld door het aangeven van knelpunten en waar nodig suggesties voor verbeteringen moeten bevatten. Overigens houdt dat niet een streven naar uniformiteit van beleid in; de eigen provinciale situatie vormt uitgangspunt voor het vinden van passende oplossingen. Daarvoor moeten wel de mogelijkheden worden aangegeven.

3. Duur van het projekt, tijdsfasering en -begroting

Op basis van bovengenoemde opzet en gelet op de complexiteit van de problematiek moet ervan worden uitgegaan, dat minstens twee gesprekken per provincie worden gevoerd. Inklusief voorbereiding en uitwerking zal dit ca. 30 mandagen vergen. Samen met de voorbereiding van de inventarisatie als zodanig, het overleg met de begeleidingskommissie, de analyse van de resultaten, het schrijven van het verslag enz. zal de duur van het projekt derhalve ruim vier maanden bedragen. Schematisch uitgewerkt ziet het er als volgt uit:

Onderdelen	Mandagen	Periode
- Voorbereiding en begeleiding (besprekingen in staf en begeleidingskommissie)	5	-----
- Literatuuronderzoek (oriëntatie, studie, verwerking)	30	tot 1/8
- Gesprekken/interviews (tenminste twee per provincie, afspraken)	30	24/8 - 26/10 *
- Schrijven (notities, vragenlijsten tbv. gesprekken) (eindverslag, bijlagen e.d.)	5 20	----- tot 1/12
- Sekretariële bezigheden	5	-----
Totaal	95 (19wk)	

* verlengde periode als gevolg van vakantie en verhuizing

Rol begeleidingskommissie

Op het moment van dit schrijven staat de rol van de begeleidingskommissie nog niet vast. Er heeft één bespreking plaats gehad, die heeft geresulteerd in onderhavige projektbeschrijving met onderzoeksvoorstel. Gebleken is, dat de betrokkenheid van de kommissieleden bij het onderwerp groot is. Bepalend voor de rol van de begeleidingskommissie is haar taak(gerichtheid) en verantwoordelijkheid.

Ervan uitgaande, dat het gaat om de totstandkoming van een rapport (het produkt), waarvoor de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij het bestuur van het NOGC, kan de rol van de begeleidingskommissie het beste omschreven worden als die van een zogenaamde resonansgroep.

In de figuurlijke betekenis komt dit neer op meedenken, (emotie-neel) meebelevens, reageren, respons geven. Mee richting geven aan de werkzaamheden en het resultaat horen er in dit geval bij. Naar verwachting zal de begeleidingskommissie hiervoor vier keer bijeen moeten komen.

Dick de Wit
Amersfoort, 20 juli 1987.

Dit laat echter onverlet de noodzaak in de ontwikkeling van de provinciale steunfunctiestructuur voor de kunstzinnige vorming de bemiddelingsfunctie duidelijk af te bakenen en goed te regelen. Afstemming op het landelijk beleid is daarbij essentieel, uit een oogpunt van taakverdeling en organisatie. Landelijk zal het accent vooral liggen op de informatieverschaffing over kunstproducties, kunstenaars en methodes van overdracht, terwijl bij de provinciale /regionale bemiddeling meer het accent zal liggen op de praktische ondersteuning in de zin van voorlichting, begeleiding en materiaalvoorziening.

Uitgangspunt bij dit alles is en blijft de "edukatieve setting" van de konfrontatie met de kunstuitingen. Met andere woorden, het is gericht op (een specifieke groep) mensen, die zich in een proces van edukatie bevinden.

Vanuit die opvatting is het onderwijs, in al z'n geledingen, het eerst aangewezen terrein waarop het beleid voor de receptieve kunstzinnige vorming en de bemiddeling van het receptieve kunstaanbod zich richt.

In die kontekst moet ook onder het begrip Bemiddeling worden verstaan:

"Het zo effectief mogelijk, ook inhoudelijk, organiseren van de kennismaking met kunstuitingen ten behoeve van (het gebruik in) edukatieve processen".

Als zodanig is de bemiddelingsfunctie een instrument in het kader van het kunstenbeleid. Dit is ook de invalshoek van het NOGC-project, i.c. van het onderzoek. Daarbij gaat het om de centrale vraag: welk beleid voeren de provincies ten aanzien van de bemiddeling van het receptieve kunstaanbod voor het onderwijs, hoeveel (provinciaal) geld is daarmee gemoeid en wat zijn de effecten van dit beleid.

Om antwoord op die vraag te krijgen zullen gegevens moeten worden verzameld door middel van literatuuronderzoek en interviews met beleidsvoorbereidende ambtenaren van de provincies.

Een voorstel voor een dergelijk onderzoek zal hierna worden geformuleerd. Daarbij moet bedacht worden, dat de begeleidingskommissie op basis van de eerste literatuuroriëntatie en haar eigen gedachtenwisseling heeft gekonkludeerd dat een globale inventarisatie, bijvoorbeeld in de vorm van een telefonische enquête, alleen onvoldoende is en naar verwachting onbruikbaar zal blijken te zijn. Hetzelfde geldt naar de mening van de begeleidingskommissie voor een globaal literatuuronderzoek. Derhalve pleit de commissie voor een gedegen onderzoek door middel van en literatuuronderzoek en het houden van interviews, teneinde een zo volledig mogelijk beeld te krijgen op basis van actuele en concrete gegevens. Het NOGC-project "De bemiddeling van het receptieve kunstaanbod in de provincies" wil daartoe een eerste aanzet vormen.

2. Onderzoeksvoorstel

Het doel van het onderzoek is per provincie een beeld te krijgen van het beleid ten aanzien van de bemiddeling van het receptieve kunstaanbod, de financiële middelen die daarmee gemoeid zijn en de effecten van dat beleid (ten opzichte van de doelgroepen, de structuren, en de verdeling van gelden), op zodanige wijze, dat vergelijking mogelijk is en gemaakte keuzen zichtbaar worden.

De doelgroep wordt gevormd door de provinciale bestuurders en beleidsvoorbereidende ambtenaren. De uitkomst van het onderzoek zal hen ter bespreking worden voorgelegd.

Wat de reikwijdte van het onderzoek betreft kiest de begeleidingskommissie vooralsnog voor het onderwijs, te weten het basis- en het voortgezet onderwijs. Daarmee blijft het sociaal-cultureel werk buiten beschouwing. Overigens dient het onderzoek betrekking te hebben op alle kunstendisciplines.

De keuze voor het onderwijs is enerzijds ingegeven door de behoefte aan beperking, anderzijds door de wens aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de praktijk.

De gegevens die verzameld worden zullen betrekking hebben op de financiën, de organisatie en de inhoud van het provinciale beleid. Met andere woorden, onderzocht zal worden om welke begrotingsposten het gaat, hoeveel geld ermee gemoeid is en hoe dat wordt verstrekt (subsidieregelingen, kredieten, systematiek), waarvoor dat geld wordt besteed (instellingen, (steun)functierissen, producties/voorstellingen, materiaal), wat ermee wordt beoogd en bereikt (criteria, doelgroepen, terreinen, intenties, resultaten) en wat de plannen en verwachtingen zijn, ook ten aanzien van het beleid van de andere overheden.

Als methode zal voor het verzamelen van deze gegevens zowel van schriftelijke als van mondelinge bronnen gebruik worden gemaakt. Met schriftelijk materiaal wordt bedoeld: provinciale beleidsnota's, regelingen en begrotingen. Daarnaast zullen gesprekken worden gevoerd met beleidsvoorbereidende ambtenaren van de provincies en stafmedewerkers van provinciale culturele raden. Voor de interviews zal gebruik worden gemaakt van een uitgewerkte vragenlijst, die standaard is voor alle gesprekken.

De voorwaarden waaraan het onderzoek moet voldoen:

- onderlinge vergelijkbaarheid van de gegevens van de provincies (bijvoorbeeld de subsidies uitgedrukt in een bedrag per inwoner)
- goede begripsomschrijvingen, analoog aan de terminologie van het LOKV
- hantering van een duidelijk onderscheid tussen de bemiddelingsfunctie als (ondersteuning van) de directe bemiddeling door personen/instituten en als beleidsinstrument in de vorm van voorstellingssubsidies, uitkoopsummen, kredieten.

Projektbeschrijving

Stand van zaken

Op 2 juli is de begeleidingskommissie bestaande uit Wilja van Os van het LOKV, Juliska Kok van de Culturele Raad Zuid-Holland en Arie Koorneef, bestuurslid NOGC, bijeen geweest op het bureau van het NOGC. Aan de hand van een werknootitie (rapportage, eerste konklusie, vragen) heeft de kommissie intensief van gedachten gewisseld over de aard van de problematiek en de opzet van het NOGC-project. Ter informatie treft u in bijlage I, A en B de werknootitie plus het verslag van de bespreking aan (ongekorrigeerd). De uitkomst van de bespreking was, dat een gericht onderzoek naar de aard van de bemiddeling in de provincie en de besteding van de daarmee gemoeide provinciale middelen het meest zinvol zou zijn. Het NOGC-project zou daartoe de aanzet kunnen vormen in de vorm van het verzamelen van konkrete en aktuele gegevens aan de hand van beleidsnota's en interviews. Afgesproken werd het bestuur van het NOGC een "offerte" te doen van een dergelijk onderzoek, voorzien van een planning en een begroting van de werkzaamheden.

Projektbeschrijving

Inhoud

1. Inleiding (achtergrond/uitgangspunten, terrein, begrippen, probleemstelling)
2. Onderzoek (doelstelling, doelgroep, reikwijdte, gegevensverzameling, methode, voorwaarden, verslag)
3. Duur van het projekt (tijdsfasering en -begroting)

1. Inleiding

Achtergrond

De achtergrond van dit projekt wordt gevormd door de ontwikkeling in het kunstenbeleid in relatie tot het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming en de amateuristische kunstbeoefening, zoals dat wordt gevoerd door het ministerie van WVC. Centraal staat in dit geval de relatie tussen beide. In het bijzonder gedurende de laatste twee jaar is deze "hernieuwde oriëntatie van de kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening op de professionele kunsten" in het beleid benadrukt. Daarmee is niet gezegd, dat die oriëntatie in de voorliggende jaren niet aanwezig is geweest. Het is meer zo, dat in het spoor van de decentralisatie van het beleid het rijksbeleid op verschillende terreinen scherper is geprofileerd. Het kunstenbeleid in de Cultuurnootitie van 1985 (recentelijk gevolgd door de Kunstenbrief van 1987) het KV en AK-beleid in de Notitie Kunstzinnige vorming, Amateuristische kunstbeoefening en Kunstbeleid van 1985. In

laatstgenoemde notitie wordt de oriëntatie op de kunsten als een van de belangrijkste kenmerken van de ontwikkeling beschouwd. In het Rijksplan Welzijnswet 1987, waarin ook de Kunstzinnige vorming en Amateuristische kunstbeoefening is opgenomen, wordt dit uitgangspunt herhaald. Tegelijkertijd wordt opgemerkt, dat dit (deel) plan als zodanig integraal onderdeel uitmaakt van het landelijk kunstenbeleid. Kortom, het kunstenbeleid is het oriëntatiekader, ook voor de kunstzinnige vorming. Kern daarvan is de visie, dat kunsten, kunstprodukten en de bemiddeling van het kunstaanbod van groot belang zijn in een proces van kunstzinnige vorming.

Met het laatste wordt bedoeld op de receptieve kunstzinnige vorming; de confrontatie/kennismaking met (professionele) kunstuitingen, zoals toneelvoorstellingen, concerten, filmvertoningen, tentoonstellingen. Voor de totstandkoming van deze confrontatie is de bemiddelingsfunctie -als brugfunctie tussen vraag naar aanbod van kunstprodukten- van groot belang. Het is daarom, dat het ministerie van WVC de landelijke instituten op dit terrein taken heeft toebedacht, mede gebaseerd op een (desgevraagd) advies van de Raad voor de Kunst. Daarbij speelt nog een belangrijk aspekt een rol, nl. het plaatsen van de bemiddelingsfunctie in een edukatief kader, c.q. in de edukatieve doelstelling van de kunstzinnige vorming, als onderdeel van de "Verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming" (steunfunctie). Als zodanig heeft het LOKV, het Landelijk Ondersteuningsinstituut voor de Kunstzinnige Vorming, van het ministerie van WVC de opdracht gekregen de bemiddeling van kunstprodukten voor de sektor kunstzinnige vorming, in samenwerking met andere organisaties op dit terrein, gestalte te geven en uit te bouwen naar alle kunstendisciplines.

Centraal - decentraal

Totnutoe is alleen gesproken over het rijksbeleid en de landelijke bemiddeling, i.c. de steunfunctie op landelijk nivo. Aanvankelijk was dit slechts bedoeld als aanvullend. Immers, bij de decentralisatie van rijksstaken naar lagere overheden zijn de provincies primair verantwoordelijk geworden voor de organisatie en uitvoering van de steunfuncties, waaronder de bemiddeling. In die zin was de aanvankelijke opdracht aan het LOKV ook beperkt tot de ondersteuning van de (provinciale/regionale) bemiddelaars. Direkte bemiddeling had in de opzet van de bemiddelingsfunctie op landelijk nivo geen hoge prioriteit. Daarin is zeer onlangs enige verandering gekomen door uitbreiding van de opdracht aan het LOKV, met name door het LOKV een aktieve rol toe te kennen in de stimulering van de afname van kunstprodukten. Het LOKV heeft deze opdracht als zodanig aanvaard en in zijn Toekomstplan als beleidsdoel geformuleerd.

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Projekt Bemiddeling Kunstzinnige Vorming in Noord-Holland.

Provinciaal Bestuur Noord-Holland. Programma maatschappelijk en sociaal-cultureel welzijn. Ontwerp.
Haarlem, juli 1987

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Zuid-Holland.

Stichting Steunfunctie Kunstzinnige Vorming. Nota betreffende Reorganisatie Steunfunctie Kunstzinnige Vorming in Zuid-Holland.
Augustus 1987.

Provincie Zuid-Holland.

- Inventarisatie Kunstbeleid. 's Gravenhage, 10 maart 1987.
- Ontwerp-programma 1988. Sociaal-cultureel werk en Emancipatiewerk. juni 1987.
- 2e nota van uitwerking. Verzorgingsstructuur Steunfunctie Kunstzinnige Vorming, september 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Zeeland.

Zeeuws Steunpunt Kunstzinnige Vorming en Volwasseneneducatie
Middelburg:

- Jaarverslag 1983 en 1984
- SECU-Zeeland verslag 1985
- Culturele Vorming schooljaar 1985/1986
- Aanbod Podiumkunsten schooljaar 1987/1988 basisonderwijs
- Aanbod Podiumkunsten schooljaar 1987/1988 voortgezet onderwijs
- Aanbod 1987-1988, Zeeuws Steunpunt KV, Hogeschool Zeeland PABO, Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland, Gezondheids Voorlichting en Opvoeding.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Noord-Brabant

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Limburg

Provinciaal Bestuur Limburg:
- Ontwerp Sektorplan Kunst en Cultuur 1987-1990.
- Kadernota herstructurering provinciaal welzijnsbeleid.

Maastricht, september 1986

Kreatief Centrum Maastricht, Ondersteuning Kunstzinnige Vorming
Basisonderwijs 1986/1987
Maastricht

Kreatief Centrum Born, Geleen, Sittard en Stein. Jaarverslag
1985/1986
April 1987

Kreatief Centrum Zuid Limburg West. Kunstzinnige Vorming 1986-1987
voor het Basisonderwijs.
Geleen, 1986

Begroting voor het dienstjaar 1988

Flevoland

Provinciaal Bestuur Flevoland

- Diskussienota steunfuncties in Flevoland voorjaar/zomer 1987.
- Subsidiëring professionele podiumkunst, Agendapunt 10, raadsvergadering 5 februari 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988

Geraadpleegde literatuur per provincie

Friesland.

Stichting Kunstzinnige Vorming Friesland. "Beleidsnota 1983-1986".
Leeuwarden, november 1983.

Fryske Kultuerried. Programmagelijkheden '87-'88.
Leeuwarden, januari 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Groningen

Provinciaal Bestuur van Groningen. "De kunst van het kiezen"/
"Het kiezen voor de kunst".
Groningen, oktober 1984.

Provinciaal Steunpunt Amateuristische Kunstbeoefening Kunstzinnige
Vorming Groningen. SECU-gids Kultuur in Groningen, informatie van
kulturele instellingen voor het voortgezet onderwijs in de
provincie Groningen.
Groningen, 1985

Provinciaal Steunpunt Amateuristische Kunstbeoefening Kunstzinnige
Vorming Groningen, Mirjam de Meijer. Nota "Kunst in de klas", over
de bemiddeling in de provincie Groningen.
Groningen, augustus 1986.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Drenthe

Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe:
- Podium Dichterbij, verslag seizoen 1984-1985 en 1985-1986.
- Kunstzinnige Vorming Onder Dak, verslag 1985-1986 en Bijlagen.
- De Nieuwe Tekeningen, beleidsplan 1986-1990.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Overijssel

Provinciaal Steunpunt Kunstzinnige Vorming Overijssel.
- Ontwerp Beleidsplan.
- Aanbod Activiteiten Steunfunctie Kunstzinnige Vorming
Zwolle, november 1984.

Gedeputeerde Staten van Overijssel. Notitie Provinciaal Kunst en
Cultuur Beleid in Overijssel.
Zwolle, augustus 1985.

Stichting Overijssel - Provinciaal Opbouworgaan. Onderzoek
Steunfunctie Kunstzinnige Vorming.
Zwolle, september 1986.

Culturele Raad Overijssel. Concept Beleidsplan Culturele Raad
Overijssel.
Zwolle, juni 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Gelderland.

Drs. J. Weling. Samenhang Kunstzinnige Vorming.
Arnhem, juni 1987.

Regionaal Steunpunt Kunstzinnige Vorming. Programma 1987-1988 -
Primair Onderwijs.
Nijmegen.

Provincie Gelderland, Welzijnsprogramma 1988.
Arnhem, 1987.

Provincie Gelderland, Wim Scheepens. Concept-rapport over de
receptieve kunstzinnige vorming in Gelderland.
Arnhem, 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Utrecht.

Werkgroep Verzorgingsstructuur Kunstzinnige Vorming.
KV-Chantant, adviesrapport over de Verzorgingsstructuur voor de
kunstzinnige vorming.
Utrecht, augustus 1985.

Culturele Raad Utrecht. Advies reorganisatie provinciaal
cultuurbeleid (steunpunt kunsten).
Utrecht 1987.

Begroting voor het dienstjaar 1988.

Noord-Holland.

Provinciaal Bestuur Noord-Holland. Kunstzinnige Vorming.
Voor-ontwerp Verzorgingsstructuur Kunstzinnige Vorming in de
provincie Noord-Holland.
Haarlem, oktober 1986.

Geraadpleegde literatuur algemeen

Stichting Research voor Beleid. Onderzoeksrapport:
"De Bemiddelingsstructuur van de receptieve kunstzinnige vorming".
's-Gravenhage, juni 1985.

Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming. "Opzet
landelijke ondersteuning bemiddeling (concept)".
Utrecht, juni 1986.

Raad voor de Kunst, "Landelijke Bemiddeling Kunstzinnige Vorming".
Uit het informatiebulletin nr. 6.
's-Gravenhage, november 1985.

Nikos, "Beleidsnota".
Amsterdam, april 1983 en

Kommentaar op deze nota door het NOGC.
Amersfoort, januari 1985.

Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Notitie
"Kunstzinnige vorming, Amateurstische kunstbeoefening en
Kunstbeleid".
's-Gravenhage, november 1985.

Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Literatuurrapport
nr. 27: "De positie van de kunstzinnige vorming in het voortgezet
onderwijs in historisch perspectief".
's-Gravenhage, 1986.

Rijksplan Welzijnswet 1987.
Rijswijk, april 1987.

Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.
"Meer doen met Cultuur". Een plan voor jongeren.
's-Gravenhage, september 1987.

Cultureel Jongeren Paspoort Noord-Holland. Uit: "Kunst, daar moet je
voor gestudeerd hebben". Onderzoek LBO-leerlingen.
Haarlem, december 1985.

J.B. Materman en P.A.J. Pasteuning van het Ondersteuningsinstituut
Noord-Holland. "Het Cultureel Jongeren Paspoort tussen jeugdkultuur
en kunst". Een onderzoek naar de verspreiding en het gebruik van het
Cultureel Jongeren Paspoort, alsmede het blad Plug in de provincie
Noord-Holland.
Haarlem, augustus 1983.

H. Aberson, Eindrapport van de landelijke Projektgroepen en de
Resonansgroep "Regionale AKU-projekten".
's-Gravenhage, september 1984.

Instituut voor Beleid en Onderzoek. Onderzoeksvorstel: "Kwalitatieve

en kwantitatieve capaciteit van de regionale steunfunctie kunstzin-
nige vorming".
Utrecht, december 1984.

Landelijk Overleg Kunstzinnige Vorming. "Toekomstplan LOKV".
Utrecht, 1987.

NIKOS. "Jeugdtheater 87-88".
Amsterdam, augustus 1987.

OKVJ. Nota "Informatie/dokumentatie".
Utrecht, 1987.

Culturele Raad Noord-Holland. "Een voorstel voor de vormgeving van de
steunfunctie "bemiddeling" in de provincie Noord-Holland".
IJmuiden, mei 1986.

Haanstra, F en Veen A. Stichting Centrum voor Onderwijsonderzoek van
de Universiteit van Amsterdam.
"De samenwerking tussen scholen van het voortgezet onderwijs en
culturele instellingen" - interimrapportage.
Amsterdam, december 1986.

Landelijke Raad voor Cultureel Werk. "De zure druiven". Een
verkennde studie naar de plaats van de kunstzinnige vorming in het
sociaal-culturele en edukatieve werk en naar de mogelijkheden van het
ontwikkelen van beroepsprofielen in deze.
Amersfoort, 1983.

Theater Netwerk Nederland. "Beleidsnotitie 1987-1990".
Amsterdam, februari 1987.

Jeugd en Samenleving nummer 12. Themanummer: "De school en de
kunstzinnige vorming".
Utrecht, december 1983.

Gersie, Alida. MO.A.-scriptie: "Cultuurbeleid en kunstzinnige
vorming".
Culturele Raad Gelderland, januari 1973.

Tijdschrift Brabantia, februari 1986, artikel "Kunst en
Samenleving - thema binnen Maatschappijleer", Teun Abbenhuis.a

Introdans, Beleidsplan 1986-1989, H III: "Het beleid m.b.t. de
edukatieve taken".

Brief over het Kunstbeleid - WVC.
Rijswijk, 26 maart 1987.

LOKV, "Schoolconcert, zonder of met".
Baukje Colpaart, Utrecht, februari 1987.

in (de kunstzinnige vorming in) het onderwijs gaat het om het proces en het produkt.

Bovenstaande impliceert ook, dat het onderwijs in meerdere opzichten betrokken moet worden bij het ontwikkelen van een samenhangend aanbod. Hiermee wordt bedoeld: ook in beleidsmatige en financiële zin. De provincies hebben een beperkte taak op het terrein van het onderwijs. Daarom moet worden onderzocht welke mogelijkheden er zijn tot een vorm van gezamenlijk beleid te komen, met een gezamenlijke verantwoordelijkheid, ook in financieel opzicht. Wellicht ligt hier een taak voor onderwijsraden en -kommissies of samenwerkingsverbanden volgens de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

Samenwerking is in dit verband een sleutelwoord. Hier loopt het beleid evenwel achter op de praktijk. Ook op beleidsnivo dienen de relaties te worden gelegd en de uitgangspunten op elkaar te worden afgestemd. Overigens gaat het hierbij en om kunstzinnige vormingsbeleid en om kunstenbeleid en om onderwijsbeleid. Aanzetten tot een dergelijk beleid zijn aanwezig. Deze dienen nauwlettend te worden gevolgd en geëvalueerd.

Wellicht ten overvloede: onderwijs is meer dan basisonderwijs. In een aantal provincies vloeit ook provinciaal geld naar de (bemiddeling) receptieve kunstzinnige vorming in het voortgezet onderwijs, meestal in de vorm van incidentele projektsubsidies. De praktijk laat zien, dat de kunstzinnige vorming in het voortgezet onderwijs als geheel nogal marginaal is en het beleid meer een papieren beleid. Op dit vlak vindt overigens apart onderzoek plaats, door de Stichting Centrum voor Onderwijsonderzoek van de Universiteit van Amsterdam. Hierbij gaat het met name om de samenwerking tussen voortgezet onderwijs en culturele instellingen, eerder in gang gezet in de vorm van een experimenteel beleid, de zogenaamde SECU-projecten.

In het kort samengevat kunnen de volgende aanbevelingen worden genoteerd:

- De provinciale bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs moet in een meeromvattende beleidscontext worden geplaatst, waarbij met name het kunstzinnige vormingsbeleid, het kunstenbeleid en het onderwijsbeleid - naar inhoud - op elkaar moeten zijn betrokken.
- In het kader van dit beleid dient de provincie overleg te voeren met de gemeenten ter afstemming van verantwoordelijkheden en verdeling van taken.
- Aktieve en receptieve kunstzinnige vorming dienen in dat beleid onder één noemer gebracht te worden en als zodanig gelijkelijk te worden behandeld en ontwikkeld.
- Nagegaan moet worden hoe op provinciaal nivo een beleid kan worden

ontwikkeld met medeverantwoordelijkheid van het onderwijs in beleidsmatige en financiële zin.

- Het voortgezet onderwijs dient in de ontwikkeling van de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming te worden betrokken.
- In de ontwikkeling van de bemiddeling dient extra aandacht te worden geschonken aan de audio-visuele, beeldende en literaire kunsten.

Een kunsteducatief beleid bijvoorbeeld.....

Een goede bedding voor de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs is wellicht een "kunsteducatief" beleid van de provincie. Drenthe is daarvan mogelijk een voorbeeld, bedoeld wordt op de projecten van Plan Podium Dichterbij van de Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe. Het interessante van dit plan is dat het is ingebed in de provinciale verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming en tegelijk als afzonderlijk project is geïntereerd op de professionele (podium)kunsten. De bemiddeling komt daarin als vanzelfsprekend tot z'n recht, zowel organisatorisch als inhoudelijk (zie verder beschrijving Drentse situatie). Een ander voorbeeld - van recente datum - vormt de ontwikkeling in Zuid-Holland. Daar heeft de Culturele Raad een nota uitgebracht onder de titel "Met Raad en Daad", waarin wordt gepleit voor kunsteducatie als nieuw beleidsaccent in de kunstzinnige vorming. Gewezen moet worden op de verschuiving van de aandacht binnen de kunstzinnige vorming naar de receptieve kant en de daarmee gepaard gaande (her)waardering van de cognitieve component: het opdoen van kennis over de ontwikkeling van kunstuitingen. Hieruit blijkt volgens de Raad dat er sprake is van een nadere oriëntatie op de kunsten. Om deze ontwikkeling te stimuleren pleit men voor meer aandacht voor de bemiddeling van het receptieve kunstenaarsaanbod. De raad beschouwt dit als een belangrijk instrument voor een vernieuwend beleid in de richting van het onderwijs en als een verantwoordelijkheid voor de provincie deze functie vorm te geven en in te passen in de steunfunctie kunstzinnige vorming. Het invullen van deze functie naar de verschillende taakaspekten acht men bij uitstek een taak voor de Raad. Daarvoor bevat de nota concrete voorstellen. Voor de financiering van kunsteducatieve projecten wordt gesuggereerd een beroep te doen op andere begrotingen, bijvoorbeeld van onderwijs.

In beide voorbeelden is sprake van een situatie waarin de provinciale bemiddeling als functie in het beleid een duidelijke plaats heeft, respectievelijk kan hebben.

De functies zijn alleen in Friesland, Drenthe, Overijssel (nog) en Zeeland werkelijk provinciaal. In Gelderland zijn vijf regionale bemiddelaars werkzaam. In Noord-Holland is sprake van provinciale coördinatie naast "regionale uren". Het laatste is te beschouwen als een vorm waarnaar wordt getendeerd, omdat inbedding van de bemiddelingsfunctie in de totale verzorgingsstructuur/steunfunctie kunstzinnige vorming vaak neerkomt op inpassing in de regionale samenwerking van de centra voor kunstzinnige vorming. Genoemde inbedding is uitgangspunt in het Noordhollandse project, het hangt samen met de koppeling van de steunfunctie aan het uitvoerend werk, het uitbrengen van een gezamenlijk aanbod in de regio, waar mogelijk ook met koppeling van actieve en receptieve kunstzinnige vormingsactiviteiten. In regionale samenwerkingsverbanden/platforms of overlegsituaties komt die samenhang tot stand. Bijna altijd is het onderwijs daarbij betrokken in de gedaante van de schooladvies of begeleidingsdiensten. Soms zijn ook vertegenwoordigers van gemeentelijke culturele instellingen of commissies bij een dergelijk overleg betrokken. In Groningen ligt het zwaartepunt van de organisatie van veel steunfunctietaken bij de gemeente Groningen. In Limburg is de beperkte rol van de provincie op dit terrein een gevolg van de opvatting, dat de steunfunctie ten behoeve van het onderwijs een zaak van het gemeentelijk nivo is. In die provincie is een provinciaal steunpunt voor kunst en cultuur in oprichting; de coördinatie van de steunfunctie kunstzinnige vorming wordt daarbij aangehaakt. Een dergelijke ontwikkeling doet zich ook voor in Overijssel. Dit lijkt erop te wijzen een meer kunstengerichte oriëntatie ook in de structuur tot uitdrukking te willen brengen. Overigens moet ook in dit verband nog eens gewezen worden op de verschillen tussen de kunstendisciplines (zie voorgaande konklusies inzake de kunstendisciplines).

Aanbevelingen

Het is niet ongewoon, dat een onderzoek meer vragen oproept dan beantwoordt. Een gebruikelijke konklusie is dan dat diepgaander onderzoek nodig is. Ook in dit geval ligt een dergelijke konklusie voor de hand. Daarmee volstaan zou echter geen recht doen aan wat er werkelijk gaande is. De ontwikkelingen zijn van dien aard, dat met enige sturing en verbetering een effectief werkend bemiddelingssysteem ontwikkeld kan worden. Daarbij dient men wel steeds de vraag naar de inhoud te blijven stellen. Anders gezegd: waartoe dient de bemiddeling? Ter vergelijking kan men denken aan het beeld van het leggen (het slaan!) van een brug. Hoe belangrijk die brug op zichzelf

ook is, wil die brug aan z'n doel beantwoorden dan is er meer nodig. Aanpassing van de bestaande wegenstructuur bijvoorbeeld of schepping van een nieuwe wegenstructuur, aan beide kanten van die brug. In z'n meest oorspronkelijke vorm is de bemiddelingsfunctie een brugfunctie, het legt (slaat) een brug tussen vraag en aanbod. Deze functie komt echter pas goed tot z'n recht, als hij goed werkt en is ingepast in een goede structuur of een netwerk van aansluitende voorzieningen.

De belangrijkste aanbeveling is dan ook, dat wat er in de provincies gebeurt aan bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs, behalve in een duidelijke structuur ook in een duidelijke beleidscontext moet worden geplaatst, dat wil zeggen, binnen duidelijk geformuleerde doelstellingen en criteria. Te denken valt aan een "kunstedukatief" beleid (hierover straks meer). Daarmee is niet gezegd, dat de provincie moet bepalen wat er gebeurt. Het gaat eerder om een toetsingskader, op basis waarvan de provincie kan aanvullen, stimuleren en coördineren. Dat bepaalt tevens of en in hoeverre de bemiddelingsfunctie door de provincie wordt "aangekleed" met zaken als geld, mensen, organisatie en faciliteiten. Intenties moeten wel worden vertaald in concrete regelingen waarmee te werken valt. Geld is daarvoor een eerste vereiste. Waar geen activiteiten (kunnen) plaats hebben valt niet te bemiddelen. Omgekeerd: waar bemiddeld wordt moeten uitkoopsommen betaald worden. Om te beginnen moet er dus geld zijn voor activiteiten en als scholen/gemeenten dat niet kunnen opbrengen, dient de provincie bij te dragen, net zoals voor de (ondersteuning van de) actieve kunstzinnige vorming. Daarbij kan de provincie uiteraard voorwaarden stellen in het kader van het vastgestelde beleid.

De eerste voorwaarde is - en dat geldt als volgende aanbeveling - dat provincie en gemeenten met elkaar praten over afstemming van verantwoordelijkheden en taken. Dat overleg dient betrekking te hebben op alle elementen van de bemiddeling, dus zowel op het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming als op dat van de kunsten, voorzover het op (afname door) het onderwijs is gericht. Het is al te gemakkelijk om te stellen: dát is de verantwoordelijkheid van de provincie en dát is de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Ook al is die afbakening globaal gegeven, dan nog dient de "eigen" situatie uitgangspunt te zijn voor overleg over het pakket maatregelen dat in de praktijk wordt gehanteerd. "Sterke" gemeenten kunnen soms meer dan "zwakke" provincies.

Het aldus vastgestelde en afgestemde beleid bepaalt de "breedte" van de bemiddelingsfunctie naar organisatie en inhoud en de taakverdeling. Het is aan te bevelen de actieve en receptieve kunstzinnige vorming op elkaar te betrekken en in die zin een samenhangend aanbod te ontwikkelen. Het zou wenselijk zijn dat er een zekere vanzelfsprekendheid ontstaat in het samengaan van het actief beoefenen van, het opdoen van kennis over en de konfrontatie met kunstuitingen, in het bijzonder in het onderwijs. Immers,

Boekmanshifting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

In Zeeland maakt het Zeeuws Steunpunt voor Kunstzinnige Vorming deel uit van het begrotingsonderdeel kunsten. Verder komen de "kunstenposten" in beeld bij uitkoopssommenregelingen of afname-subsidieregelingen. De 50%-regeling komt het meeste voor: de provincie subsidieert 50% in de uitkoopssom, die de school/gemeente voor een voorstelling/uitvoering moet betalen. Hierbij dient nadrukkelijk opgemerkt te worden, dat deze regelingen in het algemeen niet bedoeld zijn voor het onderwijs, maar voor de kleine podia. Het gaat in deze gevallen dan ook om de podiumkunsten. Er is een tendens merkbaar om deze formule te doorbreken en deze regeling ook voor scholen toe te passen (Noord-Holland, Flevoland, Friesland). Een tweede opmerking hierbij is dat een afnamesubsidieregeling eerder past in een "kunstengeoriënteerd" beleid dan in een "kunstzinnige vorming-georiënteerd" beleid. Daarbij gelden beleidskriteria als spreiding, toegankelijkheid en afname (produkt!).

Het karakter van de bemiddeling door provinciale organisaties is doorgaans indirect: het geld wordt besteed voor documentatie/informatie over het aanbod dat vervolgens wordt verzameld en uitgegeven in de vorm van een gids, brochure of programmaboek, waarin tevens allerlei gegevens van technisch - organisatorische en financiële aard zijn opgenomen. Overigens wordt ook in toenemende mate gebruik gemaakt van aanbodgegevens van landelijke instituten.

Al met al is het uiterst moeilijk precies vast te stellen hoeveel geld de provincies aan bemiddeling besteden en waar het geld naar toe gaat. Waar echter geen provinciaal steunpunt, functionaris en afnamesubsidie- /uitkoopssommenregeling is, zoals in Limburg, kan niet van provinciale bemiddeling worden gesproken. Aparte vermelding verdient wellicht de bescheiden geldstroom uit het onderwijs zelf, de zogenaamde Londo-gelden. Dit zijn bijdragen per leerling voor kulturele vorming in het basisonderwijs. In verschillende provincies wordt dit geld gebundeld en door meerdere scholen gezamenlijk gebruikt voor de receptieve kunstzinnige vorming. Dit is evenwel geen provinciaal geld.

Kunstendisciplines.

In eerste instantie is uit de gesprekken naar voren gekomen, dat de verschillende kunstendisciplines gelijk worden behandeld. In veel gevallen is het streven er ook op gericht voor alle kunstendisciplines in gelijke mate en volgens dezelfde systematiek te bemiddelen. Dit is bijvoorbeeld uitgangspunt bij het Noordhollandse project. Verder is het natuurlijk zo, dat het ontbreken van een vast omlijnd beleid en een afzonderlijke geldstroom het niet goed mogelijk maken de provinciale gelden uit te splitsen. Er is echter duidelijk sprake van een traditievorming, die ook op dit vlak doorwerkt. Op basis daarvan kan gekonkludeerd worden, dat de bemiddelingsfunctie het meest wordt uitgeoefend op het terrein van de podiumkunsten: muziek, theater en dans, kwantitatief gezien ook in deze volgorde. Muziek voert derhalve de boventoon, behalve in Drenthe (daar is het

theater). De meest voorkomende regelingen, zoals stimuleringssubsidies en uitkoopssommenregelingen, zijn ook toegesneden op de podiumkunsten. Soms gelden dergelijke regelingen uitsluitend voor de podiumkunsten (Friesland), soms is het bijbehorende geld opgenomen in één begrotingspost podiumkunsten (Overijssel). Het overheersende beeld is dus, dat de andere disciplines minder receptief aan bod komen in het onderwijs, ook al worden ze "meegenomen" in de informatie- / aanbodbrochures. In veel gevallen geldt voor deze disciplines echter een ander circuit. Voor de Audio-Visuele Kunsten bijvoorbeeld, in het bijzonder filmvertoningen, ligt het zwaartepunt van de bemiddeling in het sociaal-cultureel werk, bij "eigen" begeleidings- en serviceorganisaties. Voor de Beeldende Kunsten geldt iets dergelijks, daar zijn het de provinciale culturele raden/tentoonstellingsdiensten en edukatieve diensten van musea, die bemiddelen bij het houden van tentoonstellingen (al dan niet voor het onderwijs), zij het meestal indirect.

Voor de literaire discipline is het beeld nog weer anders. Voor de centra voor kunstzinnige vorming is de literaire vorming een discipline in ontwikkeling. Er is geen traditie op dat terrein, kwa menskracht en geld ligt het ver achter op de andere disciplines. Wat er gebeurt in receptieve zin heeft een incidenteel karakter en wordt meestal 'landelijk bemiddeld', dat wil zeggen via de landelijke Stichting Schrijvers, School en Samenleving. Op de provinciale begrotingen is hiervoor enig apart geld te vinden in Zeeland, Friesland, Noord-Holland en Drenthe.

Vastgesteld moet worden dat een samengaan - per discipline - van actieve en receptieve kunstzinnige vormingsactiviteiten, in aansluiting op elkaar, een veel gehoord uitgangspunt is en steeds meer wordt nagestreefd. In sommige aanbodbrochures komt dit tot uiting. De konsulentten, die voor de begeleiding van de docenten zorg dragen, nemen in die gevallen ook de bemiddeling voor hun rekening, soms in de vorm van extra uren. Zeeland is hier een goed voorbeeld van. Aparte vermelding verdient - zeker in dit geval - het Plan Podium Dichterbij in Drenthe. Dit zelfstandig onderdeel van het provinciaal steunpunt (Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe) is specifiek gericht op het voeren van een zogenaamd edukatief podiumbeleid, wat in belangrijke mate neerkomt op de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming, juist en vooral in de vorm van gekoppelde projecten, actief en receptief. Daarbij wordt ook een verdeling naar kunstendisciplines gehanteerd: Beeldende Kunst 6%, Muziek 28%, Dans 14%, Drama/Theater 36%, Audio-Visuele Kunst 6%, meerdere disciplines samen 10%, zo blijkt uit het verslag over 1986.

Organisatiestructuur.

Er zijn geen afzonderlijke provinciale organisaties voor de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs. Provinciale/regionale bemiddelaars zijn er in vijf provincies, zij het meestal werkzaam in een deelfunctie. De combinatie met de konsulentfunctie komt het meeste voor.

is het oprichten van een provinciaal instituut, dat een aantal steunfunktietaken vervult, waaronder de bemiddeling. Deze instituten zijn evenwel in verschillende stadia van ontwikkeling. In Zeeland bijvoorbeeld is reeds in 1982 het Zeeuws Steunpunt opgericht; in Noord-Brabant is zo'n instituut eerst nu in oprichting. Daarbij komt, dat de bemiddelingsfunctie pas in een laat stadium wordt ontwikkeld, meestal nadat de functies kadervorming en begeleiding (van docenten) zijn opgebouwd. Hierbij speelt ook het punt van centralisatie/decentralisatie een rol. In Gelderland is de steunfunctie kunstzinnige vorming geheel geregionaliseerd en fungeren er zes regionale steunpunten waarbij ook de bemiddelingsfunctie wordt vervuld. De tendens tot regionalisering doet zich uiteraard vooral voor in de grootste provincies. Noord-Brabant vormt hierop een uitzondering; de financiële middelen ontbreken voor het opbouwen van een regionaal voorzieningennivo. Het accent ligt daar op gemeentelijk/grootstedelijk nivo. In Limburg is het laatste geformuleerd beleid, althans voor zover het de bemiddeling voor het onderwijs betreft.

Overigens moet voor onderwijs wel in nagenoeg alle provincies basisonderwijs worden ingevuld. Deze prioriteit is algemeen, met als leidende gedachte dat het om de vorming van de jonge mens gaat. Financiële overwegingen spelen hierbij echter ook een rol: met beperkte(re) middelen wordt daar toch het meeste effect bereikt.

De afbakening van verantwoordelijkheden tussen de drie overheden is van formele aard. Door de tussenpositie die de provincies innemen treden wel interpretatieverschillen op en is er geen sprake van een uitgekristalliseerde situatie.

Aard en omvang van de provincie spelen hierbij tevens een rol. Waar de provincie een stimulerend en initiërend beleid voert komt de provinciale bemiddelingsfunctie het best tot z'n recht. Dit is vooral gunstig voor plattelandsgebieden, zoals blijkt in Zeeland en Friesland. Een strak formele - veelal terughoudende - opstelling werkt in dit opzicht ongunstig.

De aanwezigheid en uitstraling van grote steden of centrumgemeenten is evenzeer van invloed op - om niet te zeggen bepalend voor - de opstelling van de provincie.

Groningen is hier een goed voorbeeld van.

Zoals eerder gezegd: het provinciale beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming is nog grotendeels steunfunctiebeleid, dat wil zeggen: het is gericht op het realiseren van een adequate ondersteunings- of verzorgingsstructuur, goed aansluitend op het uitvoerend werk op het gebied van het onderwijs, het sociaal-cultureel werk en de amateurkunstbeoefening. Het accent ligt op het onderwijs, c.q. het basisonderwijs. De vorm-component overheerst; de vraag naar structurering/organisatie staat voorop. De inhoudelijke component is vervat in de onderwijsdoelstelling, waarbij het gaat om een brede opvoeding, met inbegrip van de kunstzinnige vakken. In deze gedachtengang en binnen deze doelstelling heeft de laatste jaren evenwel een herwaardering plaatsgevonden voor de receptieve kant van de kunstzinnige

vorming, i.c. de konfrontatie met de kunst(zinnige) uitingen. In het rijksbeleid is dit vertaald in "een verdergaande oriëntatie op de (professionele) kunsten. De indruk is, dat laatstgenoemde vertaling in het provinciale beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming (nog) weinig bewust wordt gehanteerd. Terwijl dat vermoedelijk het kader voor de ontwikkeling van de bemiddelingsfunctie is.

Erder doet zich de situatie voor, dat op onderdelen van het kunstenbeleid de relatie met het onderwijs wordt gelegd. Het jeugdtheaterbeleid kan hier als voorbeeld genoemd worden. In dat kader vormt ook de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs een belangrijk instrument. Tot slot: opvallend is, dat bijna overal de amateurkunsten buiten beeld blijven in de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming voor het onderwijs. Wellicht komt dit, omdat dit nog steeds een wereld apart is of/en een systematische gegevensverzameling op dit terrein ontbreekt.

Financiën.

Om konklusies te kunnen trekken over het geld dat door de provincies wordt uitgegeven aan de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs, moet eerst worden vastgesteld naar welke noemers is/moet worden gekeken. In de vraaggesprekken zijn als elementen genoemd: een funktionaris/bemiddelaar, een aktiviteitsubsidie/uitkoopsonneregeling/krediet, een bijdrageregeling, een (vervoers)kostensubsidie, een budget voor dokumentatie/informatie, incidentele stimuleringsubsidies, fondsen en dergelijke.

Deze elementen komen in alle provincies in meerdere of mindere mate voor, ook in combinatie met elkaar. Naarmate meer elementen gekombineerd worden, ontstaat een meer samenhangend systeem, dat een effectieve bemiddeling mogelijk maakt. Geconstateerd kan worden, dat een dergelijke situatie zich voordoet in de helft van het aantal provincies. Daarbij is niet direkt sprake van een duidelijk aanwijsbare geldstroom.

Het laatste doet zich alleen voor in Noord-Holland - waar de provincie een driejarig projekt financiert, dat speciaal is opgezet om de bemiddelingsfunctie gestalte te geven - en in Gelderland waar de bemiddeling expliciet vermeld wordt als bestanddeel van de steunfunctie (kunstzinnige vorming) per regio (6).

De provinciale begrotingen vermelden in het algemeen slechts een totaalpost steunfunctie kunstzinnige vorming, onder hoofdstuk 8 (Welzijn), onderdeel sociaal cultureel Werk. In z'n meest direkte vorm betreft dit een subsidie voor één provinciale instelling (instituut/steunpunt/projekt), die alle steunfunktietaken op provinciaal nivo moet verzorgen of koördineren. De prioriteit ligt daarbij bij kadervorming en begeleiding en niet bij de bemiddeling. Overigens is het beleidsplan van het instituut mede bepalend voor de besteding van de gelden over de verschillende taken (aktiviteitenbegroting).

Overwegingen, konklusies en aanbevelingen

Overwegingen

"Kunsten, kunstprojecten en de bemiddeling van het kunstaanbod zijn van groot belang in een proces van kunstzinnige vorming", aldus de visie van het rijksbeleid 1961-1985, opgetekend door het LOKV in de notitie over de landelijke bemiddeling kunstzinnige vorming van juni 1986.

Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming. Duidelijk is echter, dat het accent ligt op de receptieve kant, met de kennelijke bedoeling de samenhang tussen beide te bewaken. In vergelijking met voorgaande jaren is hier sprake van een accentverschuiving in het beleid: een nadrukkelijker oriëntatie van de kunstzinnige vorming op de kunsten, i.c. de professionele kunstbeoefening. En waarin komt die oriëntatie meer tot z'n recht dan in de organisatie van de receptieve kunstzinnige vorming. Het is daarom niet verwonderlijk, dat in dit verband steeds meer belang wordt gehecht aan het instrument van de bemiddeling en aan het uitbouwen en structureren van die functie, zowel op centraal als op decentraal nivo.

Nu is daarmee nog niets gezegd, laat staan gedaan. Want bemiddeling kent vele facetten. Het is zeker geen eenduidig begrip, dat gemakkelijk te hanteren is. Vooral niet in het kader van een cultuurbeleid. In uitersten gedacht kan bemiddeling bijvoorbeeld worden gezien als "eenvoudige" brugfunctie: een bijeenbrengen van vraag en aanbod.

Anderzijds echter kan het gehele overheidsbeleid als een vorm van bemiddeling worden beschouwd. Naast een organisatorische kant is er dus ook een inhoudelijke kant. Zo zijn er meer benaderingen en onderscheidingen mogelijk: naar nivo (centraal, decentraal), doelstelling (educatie, recreatie), doelgroepen (onderwijs, sociaal-kultureel werk) functie (direkt, indirect), beleid (kunsten, steunfunctie KV), discipline (podiumkunsten, alle disciplines), kwaliteit (proces, produkt). Deze opsomming is niet uitputtend bedoeld. Het geeft de noodzaak aan een werkbare afbakening te vinden.

Voor de instellingen, die zich met bemiddeling bezig houden, zijn deze onderscheidingen van veel belang, omdat ze tot heel verschillende werkwijzen leiden.

In het onderzoek is geen uitsluitende keuze gemaakt voor een of enkele facetten. De invalshoek van het project was het beleid van de provinciale overheid op het terrein van de kunstzinnige vorming. Deze benadering gaf de ruimte om naast het schetsen van een globaal beeld, per situatie nuanceringen aan te brengen.

Konklusies

Algemene konklusies.

Uit het geheel zijn enkele algemeen geldende konklusies af te leiden. Genoemd kunnen worden:

- Provinciale bemiddeling is geen hard gegeven; wat er aan bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming voor het onderwijs gebeurt, vindt eerder plaats op landelijk of gemeentelijk nivo dan op provinciaal nivo.
- De afbakening en afstemming van verantwoordelijkheden tussen de overheden is op dit terrein goeddeels theorie.
- Van gericht provinciaal beleid op dit terrein is nauwelijks sprake, betere kenschetsen zijn: "verholen", "bijeengeraapt", en "meegenomen" beleid. Dit vindt zijn oorzaak in het ontbreken van een aanvaard beleidskader en bijbehorend financieel kader.
- De aanzetten tot beleid zijn praktisch alleen gericht op (stroomlijning van) het aanbod en nauwelijks op (het helder krijgen van) de vraag.
- Bezuinigingen en reorganisaties maken het beleid ondoorzichtig en bemoeilijken vernieuwingen en verbeteringen.
- Oriëntatie op het kunstenbeleid leidt niet tot wezenlijke afstemming, samenhang en eenheid in beleid en structuur.
- De financiering van de provinciale bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming in het onderwijs is ondoorzichtig, onduidelijk en onzeker; provinciale onderwijsbudgetten ontbreken.
- Het provinciale beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming, zowel actief als receptief, is bijna geheel gericht op het basisonderwijs.

Konklusies per onderwerp.

Beleid.

Op dit vlak kunnen slechts voorzichtige konklusies getrokken worden. Mede als gevolg van bezuinigingen en daarmee gepaard gaande reorganisaties ontbreekt het aan duidelijke lijnen. In de meeste provincies ligt het zwaartepunt op het vormgeven aan de complete verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming. De wijze waarop dat gebeurt verschilt soms aanzienlijk. Het meest concreet

Financiën - systematiek / besteding

Omdat de provincie nog geen effectief beleid voert op het terrein van de kunstzinnige vorming valt hier weinig over te zeggen. Wat door de centra voor kunstzinnige vorming op scholen wordt gedaan is vooralsnog gemeentelijk beleid, zij het dat er wel schoolvoorstelling worden verzorgd, waarvoor een provinciale bijdrage wordt verstrekt in de vorm van een projectsubsidie op de noemer "experimenten amateurkunstbeoefening".

In dit verband is van belang dat de provincie Flevoland een Algemene Subsidieverordening kent, waarvan gebruik kan worden gemaakt. Hierin worden instandhoudingssubsidies, stimulerings-subsidies, waarderingssubsidies en dergelijke onderscheiden. Genoemde verordening geldt voor het gehele welzijnsterrein. Van beleid -te vertalen in geld- is sprake op het terrein van de professionele podiumkunsten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het instrument projectsubsidie volgens de algemene subsidieverordening. Op die noemer worden onder bepaalde voorwaarden zowel uitkoopsummen als productie-kosten gesubsidieerd.

In 1988 zullen aldus projectsubsidies worden verleend aan de Stichting Theater Netwerk Nederland, de Stichting Theater na Water, het Folkloristisch Danstheater en het Frysk Orkest, voor uitvoeringen in de provincie op het terrein van toneel en ballet en van muziek, zang, opera en operette. Het is moeilijk aan te geven wat hiervan op rekening van de receptieve kunstzinnige vorming in het onderwijs kan worden geboekt. Dit is alleen achteraf vast te stellen. Zeker is, dat de Stichting Theater Netwerk Nederland een bedrag van f 5.000,- ontvangt voor afname van een Flevolandse productie, die gericht is op het basisonderwijs en dat het Folkloristisch Danstheater f 14.800,- ontvangt voor een programma dat geheel op het basisonderwijs is gericht.

De kunstendisciplines

Een uitsplitsing van de provinciale beleidsinspanningen naar kunstendisciplines is niet goed mogelijk en gezien bovenstaande weinig relevant. Wat er gebeurt ten behoeve van de schoolgaande jeugd is in feite beperkt tot de podiumkunsten.

De organisatiestructuur - relaties

De eerdergenoemde discussienota over de steunfuncties in Flevoland vormt een aanzet om het provinciaal steunfunctiebeleid organisatorisch structuur te geven. De inhoudelijke ondersteuning wordt ondergebracht in clusters per werksoort, de beheersmatige ondersteuning wordt samengevoegd in één organisatie en gebouw.

De kunstzinnige vorming is hierin (nog) niet betrokken. Het is ook de bedoeling, dat de inhoudelijke ondersteuning door de konsulenten gekoppeld blijft aan het uitvoerend werk van de centra voor kunstzinnige vorming. Provinciale bemiddelaars zijn er in Flevoland niet.

Aanvullende opmerkingen

- Het karakter van de provincie brengt met zich, dat er relatief veel scholen zijn in Flevoland.
- De voorzieningen in Flevoland zijn door het jonge bestaan als provincie in feite afzonderlijke gemeentelijke voorzieningen; dit betekent ook, dat deze voorzieningen in het algemeen niet gericht zijn op de regio.
- Omdat de provincie Flevoland in ontwikkeling is, is (nog) veel onderzoek nodig.
- Het Centrum voor Muzische Vorming in Emmeloord werd tot voor kort nog gesubsidieerd door de provincie Overijssel, nu door Flevoland, maar slechts in de vorm van het doorsluizen van de rijksbijdrage ingevolge de Welzijnswet.

vorming in het algemeen groot is en alle kunstdisciplines betreft.

De organisatiestructuur - relaties.

In het provinciaal beleidskader voor kunst en cultuur (sektorplan) zijn de steunfunctietaken op het gebied van de kunstzinnige vorming, de amateuristische kunstbeoefening en de cultuurconservering ondergebracht in één instituut. Dit betreft althans de algemene steunfunctietaken en de coördinatie per sektor. Daarnaast kan voor de uitvoering van bepaalde steunfunctietaken een beroep worden gedaan op de "eigen" docenten / konsulenten van de centra voor kunstzinnige vorming.

Het nieuwe instituut is een partikuliere stichting, die wordt beheerd door de belanghebbende organisaties en wordt gesubsidieerd door de provincie.

Voor de sektor kunstzinnige vorming wordt (is) een koördinator/konsulent aangesteld, die tot taak heeft het aanbod en de vraag naar kadervorming op provinciaal nivo te koördineren en op elkaar af te stemmen. Dit betreft dan de kadervorming ten behoeve van de amateurkunstbeoefening en het sociaal-cultureel werk als provinciale taak bij uitstek. De koördinator/konsulent onderhoudt hiervoor een functionele relatie met de centra voor kunstzinnige vorming.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten

- De amateurkunstbeoefening in Limburg is groot van omvang en heeft een lange traditie. Met de koepelorganisaties op dit terrein onderhoudt de provincie een rechtstreekse subsidierelatie in de vorm van een bijdrageregeling. Deze organisaties worden daarnaast ondersteund vanuit het provinciale steunfunctie-instituut, via eigen steunfunctionarissen (overheveling van functies).
- Voor het terrein van de beeldende kunsten wordt bij het steunfunctie-instituut een aparte functionaris aangesteld, die onder andere een bemiddelingstaak heeft. Daarvoor wordt tevens een uitgebreid dokumentatiesysteem in stand gehouden.

Flevoland

Algemeen

De provincie Flevoland is dermate jong, dat in feite alleen maar

van een beleid in ontwikkeling kan worden gesproken. Een beleids- en financieel Meerjarenplan 1988-1991 geeft inzicht in de beleidsvoornemens en -doelstellingen en de financiële konsekwenties.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

Op het Welzijnsterrein is er een aanzet van beleid in de vorm van een discussienota over de steunfuncties. Daarin wordt getracht het provinciaal beleid nader vorm te geven. Gedacht wordt aan een inhoudelijke bundeling per werksoort (clusters) en samenwerking en coördinatie in een centraal beheersorgaan. Kunstzinnige vorming behoort tot de cluster sociaal-cultureel werk.

Bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs is geen apart beleidspunt. Wel wordt in het meerjarenplan de algemene uitspraak gedaan, dat de kunstzinnige vorming van de schoolgaande jeugd dient te worden bevorderd. Mede op die noemer wordt het Centrum Musicische Vorming in Emmeloord (gedeeltelijk) gesubsidieerd. Onderscheid tussen basis- en voortgezet onderwijs wordt daarbij niet gemaakt. De overige drie centra (Lelystad, Dronten en Almere) zijn gemeentelijke instituten.

Bij het onderdeel Kunsten in het Meerjarenplan wordt melding gemaakt van een onderzoek naar de wenselijkheid van een provinciaal dienstverleningscentrum, met "nieuwe edukatieve activiteiten" in het takenpakket, aanvullend op de gemeentelijke activiteiten. Verder is in het programma van het onderdeel Kunsten opgenomen, dat "nagegaan moet worden welke rol er voor de provincies is weggelegd ter stimulering van de professionele kunstbeoefening en kunstzinnige vorming".

Door bemiddeling van de Stichting Theater Netwerk Nederland vinden er in Flevoland voorstellingen plaats. Met het subsidiëren van genoemde Stichting wordt een deel van de uitkoopsommen vergoed. Hier is dus sprake van enige provinciale bijdrage aan de bemiddelingsfunctie. Deze bemiddeling is in hoofdzaak gericht op de (kleine) podia. Schoolvoorstellingen worden echter niet uitgesloten. Het spreiden en toegankelijk maken van de podiumkunsten is hier het beleidsuitgangspunt, in het kader van de verdeling van overheidsverantwoordelijkheden. De subsidiëring van de Stichting Theater Netwerk Nederland wordt in 1988 op dezelfde voorwaarden voortgezet. Een apart subsidie voor afname van een Flevolandse produktie voor het basisonderwijs wordt daaraan toegevoegd. De Stichting Theater na Water, het in Flevoland gevestigde professionele theatergezelschap, ontvangt hiervoor een produktiesubsidie.

Limburg

Algemeen

Het provinciaal Welzijnsbeleid in Limburg heeft de afgelopen jaren in het teken gestaan van reorganisatie. Besluiten daaromtrent werden neergelegd in een "Struktuurschets" en een "Nadere uitwerking" (1984 en 1985) en later gekoncretiseerd in voorstellen / werkplannen per onderwerp.

Belangrijkste uitgangspunt van het reorganisatiebeleid was het uitzuiveren van taken die niet (meer) tot de verantwoordelijkheid van de provincie gerekend moesten worden. Daarnaast stond de doelstelling centraal te komen tot een optimaal beheersbare verzorgingsstructuur.

Dit heeft onder andere geresulteerd in sektorale bundeling van steunfunctie-taken, c.q. onderbrenging daarvan in een breedwerkend steunfunctie-instituut.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen.

De kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening en cultuurconservering zijn samengebracht in de sektor kunst en cultuur. In het "Ontwerp sektorplan kunst en cultuur 1987-1990" (vastgesteld januari 1987) is het beleid op dit terrein gekoncretiseerd.

Voor de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs vormt dit sektorplan derhalve de basis voor de ontwikkeling. Het plan voorziet in een provinciaal steunfunctie-instituut, dat wordt beheerd door particuliere instellingen en organisaties, die provinciaal werkzaam zijn, zoals de centra voor kunstzinnige vorming (muziekscholen en creativiteitscentra).

Opvallend is evenwel dat de begeleiding van onderwijsgeevenden (door de centra van kunstzinnige vorming) is overgedragen aan de gemeenten. De provinciale verantwoordelijkheid in deze sektor is dus beperkt tot de amateurkunstbeoefening en het sociaal-cultureel werk. Wat taken betreft ligt daarbij het accent geheel op deskundigheidsbevordering van vrijwillig kader. Achtergrond hiervan vormt de doelgroepbenadering die door het Limburgse provinciebestuur in het welzijnsbeleid wordt gehanteerd, oftewel het centraal stellen van de doelgroepen en daarop betrekking hebbende prioriteiten. Duidelijk is, dat voorrang wordt gegeven aan doelgroepen uit het sociaal-cultureel werk en de amateurkunstbeoefening, boven die uit het onderwijs.

Financiën - systematiek / besteding.

Voor de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs zijn geen gelden op de provinciale begroting uitgetrokken. Geld voor activiteiten in deze sfeer moet (dus) worden gevonden bij de gemeenten.

Bijdragen in uitkoopsommen worden door de provincie niet verstrekt. De provincie subsidieert in feite alleen het nieuwe steunfunctie-instituut (voor deze sektor) door middel van een taakstellend subsidie. In de begroting 1988 (H 8, Welzijn, par.2. sociaal-cultureel werk, onderdelen Vorming en ontwikkeling en Amateurkunstbeoefening) komt dit tot uiting in het overbrengen van alle oude subsidiebedragen naar een nieuwe post "Steunfunctie Kunst en Cultuur" onder par. 3 Kunst en Oudheidkunde (0830.9), tot een bedrag van ruim f 2.000.000,-. Dit betreft in hoofdzaak alle konsulentenfunkties voor creativiteitscentra en muziekscholen en een museumkonsulent, waarbij de nadruk ligt op kadervorming en deskundigheidsbevordering.

Daarnaast is een aparte post op de begroting gecreëerd voor nieuwe ontwikkelingen en kwaliteitsverbetering in de ondersteuning van het uitvoerend werk; het "Ontwikkelingsfonds" (0800.9). Hiervoor komen activiteiten in aanmerking met een projectmatig karakter en een voorbeeldwerking, die passen in het beleid (doel). Culturele evenementen en spontane initiatieven met een innoverend karakter kunnen hieruit worden gesubsidieerd. Dit is echter een aparte subsidiestroom, rechtstreeks naar de organisaties. De subsidiëring van steunfunctietaken zal via het nieuwe steunfunctie-instituut gaan lopen.

Een "oude" activiteitenpost: "Bevordering culturele ontwikkeling" (0820.4) is overgebracht naar genoemd ontwikkelingsfonds. Dit betreft in het algemeen grote projecten (minimumbijdrage f 75.000,-) voor bijvoorbeeld een jaarlijks cultureel evenement van de gezamenlijke schouwburgen. Hier ligt een raakvlak wat betreft de bemiddeling naar het onderwijs, omdat dit ook op scholen is gericht.

De kunstendisciplines.

Gezien de situatie is een uitsplitsing van bemiddelingsgelden naar de verschillende kunstendisciplines niet te maken, zeker niet als alleen naar provinciale gelden wordt gekeken en alleen naar de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs. Het laatste is een zaak van de gemeenten en de centra voor kunstzinnige vorming. In verslagen en brochures van deze centra worden de activiteiten vermeld, die te rangschikken zijn onder de receptieve kunstzinnige vorming en waarbij de bemiddelingsfunctie van belang is. Veelal gaat het daarbij om programma's "kunst op school" voor het basisonderwijs, als aanvulling op of in het verlengde van de docentenbegeleiding. Hierbij kan nog opgemerkt worden, dat de samenhang in het aanbod tussen actieve en receptieve kunstzinnige

Een nieuw provinciaal instituut, dat op 1 september 1987 is opgericht, moet op basis van een taakstellend subsidie van f 1.280.000,= het totale steunfunctie-aanbod in Noord-Brabant gaan verzorgen. Daarbij ligt het accent op ondersteuning in cursorische vorm (kadervorming en begeleiding) van docenten in het basisonderwijs. Voor het overige moet het nieuwe instituut zelf zorgen voor invulling van het beleid, zij het dat het zich moet onthouden van eerste lijnsactiviteiten.

Hoewel de bemiddelingsfunctie niet expliciet wordt vermeld, rekent het nieuwe instituut het wel tot zijn taak informatie te verschaffen over het receptieve aanbod. De samenhang tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming wordt hierbij als uitgangspunt gehanteerd. In de praktijk betekent dit, dat per kunstendiscipline informatie wordt verzameld over het landelijk aanbod, die in de contacten met de scholen -per regio- wordt meegenomen. Hier vindt dus indirecte bemiddeling plaats in de betekenis van documentatie/informatie en advies.

Omdat het instituut niet over een activiteitenbudget beschikt en er ook geen andere provinciale budgetten zijn waarop de scholen een beroep kunnen doen, blijft de provinciale bemiddeling hiertoe beperkt.

In relatie tot de gemeenten hanteert de provincie Noord-Brabant de afbakening van taken volgens de Welzijnswet en subsidieert zij alleen steunfunctietaken en -voorzieningen. Activiteiten/uitvoeringen/voorstellingen dienen door de gemeenten en de scholen zelf te worden bekostigd.

Een oriëntatie op de kunsten is in dit provinciale beleid niet zichtbaar. Het kunstenbeleid staat geheel los van het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming, zeker voorzover dat is gericht op het onderwijs.

Financiën - systematiek / besteding.

Voor de kunstzinnige vorming in Noord-Brabant vermeldt de provinciale begroting 1988 één post, ten bedrage van f 1.280.000,= (hoofdstuk 8 Welzijn, paragraaf 2 sociaal-cultureel werk, postnummer 0823.9). Dit is het totaal aan steunfunctie-subsidie, bestemd voor het nieuwe instituut dat de steunfunctietaken ten behoeve van de kunstzinnige vorming in het onderwijs moet gaan verzorgen. Activiteiten worden daaruit niet gesubsidieerd.

Begrotingsposten op basis waarvan culturele activiteiten kunnen worden bekostigd gelden niet voor het onderwijs. Voor de provinciale bemiddelingstaken is geen geld afgezonderd op de begroting. De indirecte bemiddeling, waarin wordt voorzien door het nieuwe instituut in de vorm van informatieverschaffing en advisering over het landelijke receptieve aanbod, vormt onderdeel van het takenpakket van de consultants, die voor de verschillende disciplines werkzaam zijn. Dit komt echter niet tot uiting in een eigen aanbodbrochure of iets dergelijks.

De kunstendisciplines.

Een verdeling van de provinciale gelden voor de bemiddeling over de verschillende kunstendisciplines is niet zinvol en ook ondoenlijk. De enige aanwijzing voor een mogelijke verdeling zou kunnen zijn de verdeling van de formatie-uren van het nieuwe instituut over de verschillende kunstendisciplines (vakgroepen).

Deze luidt:

- Audio-visuele vorming	- 40 uur (10%)
- Beeldende vorming	- 100 uur (25%)
- Dansante vorming	- 33,6 uur (8%)
- Dramatische vorming	- 68 uur (17%)
- Muzikale vorming	- 160 uur (40%)

De organisatiestructuur - relaties.

Hierover kan nog weinig worden opgemerkt, aangezien sprake is van een geheel nieuwe situatie, waarbij ontwikkelingen nog moeten uitkristalliseren. De organisatie van de provinciale bemiddeling moet onderdeel uitmaken van de structuur en werkwijze van het nieuwe instituut.

De bedoeling is, dat binnen het konsulententeam per vakgroep (kunstendiscipline) één functionaris zich in het bijzonder bezig zal houden met het verzamelen van informatie over het receptieve aanbod en dat er een interne werkgroep wordt gevormd die voor afstemming zorgt. Daarnaast worden in externe overleggroepen per regio (9) met vertegenwoordigers van scholen, onderwijsbegeleidingsdiensten, centra voor kunstzinnige vorming en gemeentelijke instanties ondersteuningsplannen opgesteld, waarbij ook adviezen over het receptieve aanbod worden ingebracht.

Aanvullende opmerkingen / knelpunten.

- Uit financiële overwegingen heeft de provincie Noord-Brabant afgezien van regionalisering van de steunfunctie kunstzinnige vorming.
- De provincie kent aan de onderwijsbegeleidingsdiensten nadrukkelijk een aanvullende rol toe in de kunstzinnige vorming in het onderwijs.
- De eerste opdracht voor het nieuwe instituut is het ontwikkelen van een kursusaanbod kadervorming en begeleiding per kunstendiscipline, waaraan een receptief aanbod kan worden gekoppeld.
- In de verspreiding van het receptieve aanbod zal het nieuwe instituut aansluiten bij de informatie en de activiteiten van het LOKV.

Voor het basisonderwijs zit daar tevens een flink aantal voorstellingen van theater met poppen bij. De beeldende kunsten (tentoonstellingen) en audio-visuele kunsten (films), ontbreken in bovengenoemde brochures, evenals literaire activiteiten. Voor de laatste wordt vermoedelijk rechtstreeks een beroep gedaan op (het aanbod van) de Stichting Schrijvers, School en Samenleving. Het aanbod aan beeldende kunst tentoonstellingen en (enkele) AV-projecten is te vinden in een aanbodbrochure van vier samenwerkende steunfunctie-instituten, te weten: het Zeeuws Steunpunt voor Kunstzinnige Vorming, de sectie PABO van de Hoge School Zeeland, het Regionaal Pedagogisch Centrum Zeeland en het Samenwerkingsverband Gezondheidsvoorlichting en Opvoeding. Het Zeeuws Steunpunt Kunstzinnige Vorming heeft een aparte werkgroep voor edukatieve tentoonstellingen.

Uit bovenstaande kan worden gekonstateerd, dat de term bemiddeling (in Zeeland) vooral verbonden is met de podiumkunsten, terwijl de functie is geïntegreerd in het provinciaal steunpunt.

De organisatiestructuur - relaties.

Zoals reeds eerder is opgemerkt, is de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs in Zeeland ingebed in de organisatie van het provinciaal steunpunt. Twee funktionarissen, één voor het basisonderwijs en één voor het voortgezet onderwijs, vervullen deze functie. Voorheen waren dit de regiomanagers van de Stichting Cultuurspreiding Zeeland; na onderbrenging bij het provinciaal steunpunt is deze benaming vervangen door "konsulenten podiumkunsten". Binnenkort zal dit één functie/funktionaris zijn, die zowel voor het basis- als voortgezet onderwijs bemiddelt. Deze zal dan wel organisatorische/coördinerende ondersteuning krijgen. Door de beheersvorm van het steunpunt zijn deze mensen bij de provincie in dienst.

In de praktijk wordt samengewerkt in plaatselijke en regionale werkgroepen voor de receptieve kunstzinnige vorming. Vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen, ook de onderwijsbegeleiding, centra voor kunstzinnige vorming, bibliotheken, gemeenten en het Zeeuws Steunpunt overleggen over afstemming van vraag en aanbod en de beschikbare budgetten. Ook wordt daarbij gepoogd de actieve en receptieve kunstzinnige vorming zoveel mogelijk op elkaar te betrekken.

Provinciaal vindt er sektoroverleg plaats, bijvoorbeeld op het terrein van de dans. In 1984 is een Overleg Kunstzinnige Vorming Zeeland gestart door de Zeeuwse Culturele raad, bedoeld om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een provinciaal beleid kunstzinnige vorming. Daarin wordt veel aandacht besteed aan de relatie steunfunctie - uitvoerend werk, onder andere door het stimuleren van plaatselijke en regionale samenwerking.

Aanvullende opmerkingen/knoppunten.

- Het SECU-project Zeeland is vanaf 1986 organisatorisch en financieel geheel opgenomen in het Zeeuws Steunpunt en voortgezet onder de noemer Culturele Vorming voortgezet onderwijs. Op de (activiteiten) begroting van het provinciaal steunpunt neemt het een aparte plaats in; er is een afzonderlijke konsulent voor aangesteld en het aanbod aan projecten en activiteiten is in een afzonderlijke brochure samen gebracht. Het aanbod is vooral bedoeld voor LBO en MAVO. Culturele vorming wordt breed opgevat en er wordt uitdrukkelijk samenwerking gezocht met allerlei instellingen. Binnen het steunpunt wordt samengewerkt met de andere konsulenten, afhankelijk van de aard van de projecten. De receptieve kant krijgt veel aandacht; voor het aanbod podiumkunsten wordt nauw samengewerkt met de betreffende konsulent. Bemiddeling en begeleiding gaan hier samen.

Boekmansichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Noord-Brabant

Algemeen

In de provincie Noord-Brabant ligt het accent momenteel op de financiering van de beleidsvoornemens. Bezuinigingen en reorganisaties drukken hun stempel op de ontwikkelingen. Dit geldt in het bijzonder voor de kunstzinnige vorming. Bij de kortingen op het sociaal-cultureel werk in 1987 is gekozen voor totale afwenteling op één sektor en wel de sektor kunstzinnige vorming. Wat overbleef is aangewend voor één nieuw steunfunctie-instituut met beperkte taken, gericht op het ontwikkelen van een kursusaanbod, primair voor docenten in het (basis)onderwijs (kadervorming en begeleiding), in samenwerking met schoolbegeleidingsdiensten.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen.

Er kan niet gezegd worden, dat de provincie een gericht beleid voert ten aanzien van de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs. Binnen het welzijnsbeleid als geheel heeft de kunstzinnige vorming een lage prioriteit. Op grond van een aantal toetsingscriteria is bij de bezuinigingen in 1987 zelfs gekozen voor algehele sanering van deze sektor. Als gevolg daarvan zijn bijvoorbeeld konsulentenfuncties opgeheven.

Beleid - ontwikkelingen/uitgangspunten/benaderingen.

Het provinciaal beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming vormt onderdeel van het welzijnsbeleid zoals dat is neergelegd in deelplannen- en programma's voor de verschillende sectoren. In het deelplan 1986-1989 wordt bijvoorbeeld het beleid geschetst voor de sectoren onderwijs, edukatief- en sociaal-cultureel werk en kunst en cultuurbeleid. De uitwerking van dit beleid is neergelegd in deelprogramma's, zoals het ontwerp deelprogramma kunst en cultuur-behoud 1988, dat onder andere betrekking heeft op de kunstzinnige vorming.

De provinciale verantwoordelijkheid geldt hier de steunfunctie; daarvoor is in 1982 het Zeeuws Steunpunt Kunstzinnige Vorming opgericht als "eigen" provinciaal instituut, integraal onderdeel uitmakend van de provinciale begroting. Bemiddeling wordt uitdrukkelijk genoemd als één van de steunfunctietaken van het Zeeuws Steunpunt, zowel ten behoeve van het onderwijs als het sociaal-cultureel werk en de amateuristische kunstbeoefening. De prioriteit in het beleid ligt evenwel bij het onderwijs.

Overigens subsidieert de provincie op dit terrein ook uitvoerende activiteiten en projecten die in het verlengde van de steunfunctie liggen en (mede) van provinciaal belang zijn. Het stimuleren van een breed en gevarieerd aanbod van culturele activiteiten is een eerste beleidsuitgangspunt van de provincie Zeeland.

De kunstzinnige vorming is in de provincie een belangrijke peiler van het kunstbeleid, zeker waar het de kunstzinnige vorming in het onderwijs betreft. In Zeeland is de kunstzinnige vorming dan ook duidelijk op de kunsten georiënteerd.

Van afstemming op gemeentelijk en rijksbeleid is alleen sprake in formele zin. Het behoort tot de (eigen) taak van het Zeeuws Steunpunt tot een goede afstemming en samenwerking met gemeenten te komen.

Binnen de activiteitenplanning van het Zeeuws Steunpunt voor Kunstzinnige Vorming vormt de bemiddeling ten behoeve het onderwijs een apart onderdeel. Dit betreft in hoofdzaak projecten, soms van meerdere kunstendisciplines samen, die worden aangeboden met begeleiding door de consultants, die bij het steunpunt werkzaam zijn. In dat kader bemiddelen de consultants ook; daarbij wordt gebruik gemaakt van de provinciale uitkoopssommen-regeling, met behulp waarvan de provincie 50% bijdraagt in de uitvoering/afname van voorstellingen, en van de activiteitenpost "ondersteuning kunstzinnige vorming".

Financiën - systematiek/besteding.

De provinciale begroting 1988 vermeldt voor de kunstzinnige vorming totaal een bedrag van fl. 1.130.243,—. Dit betreft twee posten:

1. Zeeuws Steunpunt voor de Kunstzinnige Vorming fl. 948.243,— en
2. Ondersteuning Kunstzinnige Vorming fl. 146.000,—.

Deze zijn te vinden onder hoofdstuk 8 Welzijn, paragraaf 3 kunst en oudheidkunde (resp. 0830.0 en 0830.9). De eerste post is een exploitatiesubsidie, de tweede een activiteitensubsidie. Het geld, dat direkt gemoeid is met de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs, zit grotendeels in deze posten verscholen. Daarnaast moet het gezocht worden onder de begrotingsposten edukatieve tentoonstellingen en literaire activiteiten.

Zoals hierboven reeds is opgemerkt, geldt bemiddeling als één van de steunfunctietaken, die door het provinciale steunpunt worden verricht. In een afzonderlijke activiteitenbegroting 1987 worden alle "bemiddelingsprojecten" kort beschreven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen bemiddeling basisonderwijs, bemiddeling voortgezet onderwijs en culturele vorming voortgezet onderwijs. Voortgezet onderwijs en culturele vorming worden de scholen uitgenodigd voorstellingen/projecten af te nemen. Deze bemiddeling wordt gesubsidieerd door de provincie voorzover het betreft de salarissen en overheadkosten van de consultants podiumkunsten/regio-managers (thans nog twee: fl. 156.115,—).

De uitkoopssommen voor voorstellingen/uitvoeringen dienen te worden opgebracht door de scholen, uit eigen bijdragen (o.a. Londo-gelden) en gemeentelijke middelen. Op aanvraag kan de provincie hierbij nog een stimuleringsubsidie verstrekken van 50% van de uitkoopssom. De Zeeuwse Culturele Raad adviseert hierin. Veelal gaat deze bemiddeling samen met een vorm van begeleiding door de consultant; voor begeleidend materiaal beschikt deze dan over een werkbudget (fl. 33.300,—).

Voor de provinciale subsidies en de uitkoopssommen wordt geput uit de eerder genoemde begrotingspost 0830.9, "ondersteuning kunstzinnige vorming".

Voor edukatieve tentoonstellingen beschikt het Zeeuws Steunpunt over een aparte werkgroep en een budget voor personeel (gedeeltelijk vast, gedeeltelijk ad hoc fl. 25.000,—), terwijl voor de tentoonstellings-activiteiten een beroep kan worden gedaan op de begrotingspost 0831.1, edukatieve tentoonstellingen (fl. 35.000,—).

Voor literaire activiteiten in het onderwijs kent de Zeeuwse begroting ook een subsidiepost, nummer 0831.4 ten bedrage van fl. 19.000,—. Dit bedrag komt voor een deel ten goede aan de landelijke Stichting Schrijvers, School en Samenleving.

De kunstendisciplines.

Omdat de bemiddelingsfunctie in Zeeland een duidelijke plaats heeft in de steunfunctietaken van het Zeeuws Steunpunt kan ze afzonderlijk worden beschouwd. Zo komt bijvoorbeeld in een afzonderlijke activiteitenbegroting tot uiting welke disciplines het meest in aanmerking komen. Daarnaast geeft het Zeeuws Steunpunt afzonderlijke "aanbodbrochures podiumkunsten" uit voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. De selectie van dit aanbod wordt gemaakt door de podiumconsultanten, uit het landelijk aanbod. Toneel neemt in beide aanbodbrochures de grootste plaats in, gevolgd door dans en muziek.

uitsplitsing naar kunst disciplines worden gemaakt.

Het provinciaal beleid ten aanzien van de steunfunctie kunstzinnige vorming is gericht op een breed aanbod, zoveel mogelijk gespreid over de disciplines. Dit geldt dan voor de kadervormings- en begeleidings-activiteiten in het basisonderwijs, uitgevoerd door de regionale konsulententeams. De huidige situatie laat echter zien, dat de konsulenturen onevenwichtig zijn verdeeld over de onderscheiden disciplines. Meer dan de helft van de konsulenturen wordt besteed aan muzikale vorming. Aangezien in de Zuidhollandse situatie de bemiddeling een aspekt is van de begeleiding, c.q. in de begeleiding door de konsulenten wordt "meegenomen", lijkt de veronderstelling gewettigd, dat ook in de bemiddeling muziek de boventoon voert. Daarbij kan tevens worden verwezen naar de hierboven genoemde begrotingsposten van het onderdeel kunsten. Ook hier nemen muziek (edukatieve) projecten een belangrijke plaats in, evenals overigens de theatersubsidies.

De organisatiestructuur - relaties.

De provincie Zuid-Holland kent geen provinciale bemiddelaars, wel konsulenten die in regionaal teamverband steunfunctietaken verrichten naar het onderwijs toe. De regionale samenwerkingsverbanden zijn verantwoordelijk voor (de inhoud van) het steunfunctie-aanbod en de afstemming daarvan op de vragen en behoeften van het onderwijs. De onderwijsbegeleidingsdienst(en) in de regio maken deel uit van zo'n samenwerkingsverband, samen met de centra voor kunstzinnige vorming, culturele instellingen en gemeenten die actief zijn ten behoeve van het onderwijs. De regio-coördinatoren in de samenwerkingsverbanden onderhouden de relatie met het provinciale steunpunt (SSKV) en geven leiding aan de konsulententeams.

Bij de reorganisatie is Zuid-Holland ingedeeld in vijf regio's. De indeling is deels gebaseerd op de WGR; daarnaast is rekening gehouden met het aantal basisschoolinstellingen per regio.

Naast regionalisatie is er sprake van concentratie in beheersmatig opzicht. Alle konsulenten zijn arbeidsrechtelijk aangehaakt bij het provinciale steunpunt (SSKV). Gesteld kan worden dat de geschetste structuur ook bepalend is/zal zijn voor de bemiddeling.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten.

- De toedeling van het aantal konsulenturen per regio is gerelateerd aan het aantal basisschoolleerlingen.
- Bij de keuze voor kadervorming en begeleiding als belangrijkste steunfunctietaken gaat de provincie ervan uit, dat voor andere steunfunctietaken aansluiting wordt gezocht bij en een beroep kan worden gedaan op het LOKV, het landelijk ondersteuningsinstituut voor de kunstzinnige vorming. Dit geldt met name voor documentatie/informatie en (praktijk) materiaal.

- Overigens is op provinciaal nivo wel voorzien in een budget voor de centrale, (bovenregionale) produktie van leermiddelen, als één van de instrumenten voor een grotere spreiding en afzet van het steunfunctie-aanbod.
- Een gericht vakaturebeleid van de provincie moet leiden tot een betere verdeling van het steunfunctie-aanbod over de verschillende kunst disciplines.
- In een nota van de Culturele Raad Zuid-Holland, getiteld "Met Raad en Daad", wordt veel aandacht geschonken aan kunstedukatie als nieuw beleidsaccent in de kunstzinnige vorming. Gewezen wordt op de verschuiving van aandacht naar de receptieve kant van de kunstzinnige vorming en de daarmee gepaard gaande (her)waardering van de cognitieve component. Bemiddeling van het kunsteraanbod wordt in dat kader als een belangrijk (innoverend) instrument beschouwd. Het vorm geven aan deze functie als steunfunctie-element ziet de raad als een verantwoordelijkheid voor de provincie en als een taak voor de raad. Voor de financiering van kunstedukatieve projecten suggereert de raad een beroep te doen op andere begrotingen, bijvoorbeeld van onderwijs.

Zeeland

Algemeen.

De provincie Zeeland is een relatief kleine provincie gemeten naar het aantal inwoners: 355.434 (1-1-'87). In die zin is er sprake van een overzichtelijke provincie en een overzichtelijk provinciaal beleid. In verhouding tot andere provincies ligt de nadruk dan ook niet op regionalisering van het beleid. Anders gesteld: beleid is in Zeeland veelal provinciaal beleid.

Het is misschien daarom niet verwonderlijk, dat Zeeland één van de eerste provincies was waar een provinciaal steunpunt voor kunstzinnige vorming (en volwassenenedukatie) werd opgericht (1982) en wel in de beheersvorm van een commissie ex. art. 64 van de provinciewet.

Kenmerkend voor de Zeeuwse situatie is verder, dat de kunstzinnige vorming deel uitmaakt van het begrotingsonderdeel/beleidsprogramma Kunst en Cultuurbehoud van de provincie.

in Zuid-Holland geconcentreerd in één provinciale stichting, de Stichting Steunfunctie Kunstzinnige Vorming (SSKV). Deze stichting is de centrale werkgever voor alle steunfunktionarissen. Voor de uitvoering van de steunfunctietaken werken deze funktionarissen samen in regionale konsulententeams, bestuurd door regionale samenwerkingsverbanden. Die regionale verantwoordelijkheid voor de uitvoering is uitgangspunt van beleid. Daarmee wil de provincie een grotere spreiding van het aanbod aan steunfunctie-activiteiten bewerkstelligen, dat bovendien beter is afgestemd op de behoeften in de regio.

Met betrekking tot de terreinafbakening heeft de provincie de prioriteit gelegd bij het basisonderwijs. Daarnaast heeft de provincie ook een prioriteitstelling gemaakt ten aanzien van de steunfunctietaken en gekozen voor kadervorming en begeleiding. Dat betekent bijvoorbeeld dat andere steunfunctie-elementen, waaronder bemiddeling, voor zover mogelijk en noodzakelijk, door de konsulenten moeten worden "meegenomen". Doelstellingen ten aanzien van de inhoud van het werk zijn door de provincie niet expliciet geformuleerd. Hieraan moet invulling worden gegeven in de werkplannen van de regionale samenwerkingsverbanden. De receptieve kunstzinnige vorming is geen aandachtspunt is het beleid, de samenhang tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming derhalve ook niet.

De herstructurering van het KV-beleid heeft er vooral toe geleid dat de provincie op dit terrein een eigen beleid voert, met inachtneming van de formele taakafbakening tussen de overheden. Overigens heeft de provinciale centralisatie wel tot gevolg gehad, dat de gemeenten minder middelen krijgen van de provincie. Dit (be)treft met name de gemeentelijke bemiddelingsburo's. Met de centrumgemeenten vindt daarom veelvuldig overleg plaats. De provincie probeert echter vooral de regionale samenwerking te stimuleren.

Binnen het steunfunctiebeleid op het terrein van de kunstzinnige vorming komt de bemiddelingsfunctie alleen, en dan nog zeer beperkt, tot uiting in twee kleinschalige SECU-projecten in de gemeenten Gouda en Delft. Deze projecten, die gelden voor het voortgezet onderwijs, zijn door de provincie overgenomen en ondergebracht in het takenpakket van de provinciale stichting (SSKV).

Veel duidelijker komt de bemiddelingsfunctie tot z'n recht in het beleid op het terrein van de kunsten, als het gaat om kunsteducatieve projecten ten behoeve van het (basis)onderwijs. Dit betreft met name de muzieksektor. Iets soortgelijks geldt voor het terrein van het sociaal-cultureel werk, waar het de activiteiten betreft van het provinciaal Serviceburo Zuid-Holland. Op basis van de "Regeling Culturele Vorming Jongeren" verstrekt dit subsidies aan organisaties en instellingen die erop gericht zijn jongeren in aanraking te brengen met uitingen van kunst en cultuur.

Financiën - systematiek / besteding.

De provinciale begroting kent één begrotingspost voor de kunstzinnige vorming, onder hoofdstuk 8 Welzijn, onderdeel sociaal-cultureel werk (0822-4). Dit betreft het totale provinciale subsidiebedrag voor de (stichting) steunfunctie kunstzinnige vorming, bestemd voor steunfunktionarissen. Voor (bemiddeling) receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs staat niet apart geld op de begroting.

Ter oriëntatie: het totale budget voor 1988 voor de SSKV, inclusief de vijf regionale konsulententeams, de SECU-projecten en de (regionale en centrale) koördinatie, bedraagt bijna 2,9 miljoen gulden. Dit betreft dan 30,6 formatieplaatsen, waarvan 1,8 voor SECU-projecten.

Geld, dat op enigerlei wijze met bemiddeling is gemoeid zit hierin verscholen.

Om enig zicht te krijgen op activiteiten in de sfeer van de bemiddeling, die door de provincie worden gesubsidieerd, moet een zijdelingse blik worden gericht op de volgende begrotingsposten: Culturele Vorming Jongeren (0822-4), Culturele Raad Zuid-Holland, onderdeel Tentoonstellingsdienst (0830-9), Muziek, Zang, Opera, Operette (0831-2) en Toneel en Ballet (0831-3).

Voor Culturele Vorming Jongeren staat op de begroting een bedrag van fl. 75.763,—. Dit betreft buitenschoolse activiteiten in het jongerencircuit, onder auspiciën van het Serviceburo Zuid-Holland, gericht op cultuur- en kunstparticipatie. Het Serviceburo oefent in dit kader een bemiddelingsfunctie uit.

De Tentoonstellingsdienst van de CRZH organiseert reizende exposities, voor een groot deel ten dienste van het onderwijs, met een provinciaal subsidie van fl. 88.000,— (1988).

Onder de begrotingspost Muziek, Zang, Opera en Operette (onderdeel kunsten) is een algemene subsidieregeling muziek opgenomen, op basis waarvan subsidies worden verstrekt voor onder andere edukatieve projecten (338.000,—). Een deel van dit geld is bestemd voor receptieve activiteiten, veelal in samenhang met actieve vormen. Een zogenaamd muziekeducatief beleid is in ontwikkeling. Eveneens bij het begrotingsonderdeel kunsten is een post Toneel en Ballet opgenomen, betrekking hebbend op een regeling theatersubsidies. Deze subsidies zijn in hoofdzaak bedoeld om een grotere spreiding van professionele theatervoorstellingen te bevorderen en het jeugdtheater in stand te houden (produktie/exploitatie). Ook een uitkoopssommenregeling (50%) voor voorstellingen valt onder deze begrotingspost.

De kunstendisciplines.

Aangezien de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs geen provinciaal beleidspunt is en er geen (rechtstreeks) provinciaal geld mee gemoeid is, kan ook geen reële

Kunstendisciplines

Het beleid van de provincie is gericht op het bevorderen van een zo divers mogelijk steunfunctie-aanbod in alle regio's. Daarbij wordt zowel gestreefd naar een samenhang in het aanbod aan activiteiten als naar een samenwerking van de verschillende disciplines. Tegelijkertijd wordt gekeken naar de relatie tussen receptieve en actieve kunstzinnige vorming en eventuele samenwerkingsmogelijkheden.

Een globale analyse van de provinciale steunfunctie-subsidie ten behoeve van de konsulenten van de centra voor kunstzinnige vorming (muziekscholen en creativiteitscentra) levert de volgende verdeling over de disciplines op: muzikale vorming bijna 60%, beeldende vorming 16 1/2%, dramatische vorming ruim 13 1/2%, audio-visuele vorming 5 1/2%, dansante vorming 5%. Literaire vorming ontbreekt hierin. De vraag is of dit beeld, dat alleen op de actieve kunstzinnige vorming betrekking heeft, enigermate bepalend is voor de receptieve kunstzinnige vorming.

Het geld voor de bemiddeling wordt door de provincie niet uitgesplitst naar de verschillende kunstendisciplines. Ook in het project gebeurt dit niet; integendeel, het is uitdrukkelijk de bedoeling, dat in gelijke mate aandacht zal worden geschonken aan alle disciplines, waaronder ook fotografie en literatuur.

De mogelijkheden in de zin van aanbod (samenstelling) en afname (regeling), liggen echter vooral op het terrein van de podiumkunsten. Op dit vlak bewegen zich ook de meeste professionele kunstbedrijven (zie ook onder "Financiën").

De organisatiestructuur - relaties

Hiervoor moet in de eerste plaats gekeken worden naar het project en de plaats daarvan in de provinciale steunfunctie-structuur.

Voor de uitvoering van het provinciale project is een project-koördinator aangesteld, die werkt onder verantwoordelijkheid van een begeleidingscommissie. Deze commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van provinciaal werkzame organisaties op het gebied van cultuur en onderwijs. Het (provinciaal) Serviceburo Noord-Holland is op verzoek van de provincie bij het project betrokken, omdat deze organisatie de bemiddelingsfunctie vervult ten behoeve van het sociaal-cultureel werk (in samenwerking met de andere steunfuncties) en daarvoor over de nodige deskundigheid en organisatie beschikt. De projectkoördinator is daarom voor de duur van het project administratief ondergebracht bij het Serviceburo en kan van de daar aanwezige faciliteiten gebruik maken.

Het doel van het project is evenwel de bemiddelingsfunctie in te passen in de regionale verzorgingsstructuur voor de kunstzinnige vorming in Noord-Holland. Dat betekent, dat ook de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming moet worden opgenomen in het gezamenlijke aanbod van de regionale platforms, c.q. van

de samenwerkingsverbanden van instellingen voor kunstzinnige vorming in de regio, ten behoeve van het basisonderwijs en het sociaal-cultureel werk. Vanuit deze platforms dient overleg plaats te vinden met overkoepelende instellingen op genoemde terreinen, zoals onderwijsbegeleidingsdiensten, met professionele kunstbedrijven en met de regio-gemeenten.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten

- Het beleid van de provincie Noord-Holland is erop gericht de budgetten voor de steunfunctie kunstzinnige vorming op peil te houden en bij nieuw beleid extra in te zetten voor de witte plekken; het project bemiddeling richt zich ook op deze witte plekken.
- In de regionale platforms voor kunstzinnige vorming is bewust gekozen voor het ontwikkelen en presenteren van een (gezamenlijk) aanbod, dat moet passen op de bestaande vraag; het ontwikkelen/expliciteren van de vraag is als zodanig geen uitgangspunt.

Zuid-Holland

Algemeen.

De provincie Zuid-Holland heeft het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming in 1987 geheel geherformuleerd en geherstructureerd. De uitwerking van de nieuwe steunfunctie-structuur kenmerkt zich door, enerzijds een concentratie van het beheer en anderzijds een gedecentraliseerde uitvoering (van de steunfunctie).

Bij de terreinafbakening is prioriteit gegeven aan het basisonderwijs, terwijl voor de taken het accent is gelegd op kadervorming en begeleiding.

De bemiddelingsfunctie wordt in dit kader als een gemeentelijke verantwoordelijkheid beschouwd.

Beleid - ontwikkelingen/uitgangspunten/benaderingen.

Van een provinciaal beleid gericht op de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming in het onderwijs kan niet worden gesproken. Zoals hierboven is gesteld is de steunfunctie kunstzinnige vorming

Een en ander is neergelegd in een projectplan. Het accent zal liggen op de bemiddeling tussen het kunstaanbod en het basisonderwijs en er zal worden geëxperimenteerd in vier regio's (die elk de beschikking krijgen over maximaal tien bemiddelingsuren per week). In de opvatting van de provincie Noord-Holland is de steunfunctie bemiddeling, mits organisatorisch en inhoudelijk goed geregeld en in relatie gebracht met de andere steunfuncties kunstzinnige vorming, een noodzakelijke voorwaarde om de kunsten en de kunstzinnige vorming een volwaardige plaats te geven in het onderwijs. Het streven is er dan ook op gericht de receptieve kunstzinnige vorming te doen opnemen in het schoolwerkplan.

Verder wordt de bemiddeling niet als een louter technisch-organisatorische functie gezien. Het gaat om de receptieve kunstzinnige vorming in een edukatieve "setting". Het bemiddelen van het kunstaanbod gebeurt in dat perspectief. Dat betekent, dat het een passend aanbod moet zijn en dat het bij voorkeur moet worden gekoppeld aan de begeleiding van het aanbod aan actieve kunstzinnige vorming.

Van een oriëntatie op het kunstenbeleid is in zoverre sprake, dat er een duidelijke afstemming moet zijn op de professionele kunstuitingen en de bemiddeling die plaats vindt naar de podia. Tegelijkertijd vormt de bemiddeling onderdeel van de regionale verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming.

Tenslotte wordt ook gestreefd naar een zo goed mogelijk op elkaar afstemmen van het beleid van de verschillende overheden. Op landelijk nivo wordt daarom aansluiting gezocht bij het werk van het LOKV; in de begeleiding van het project is het LOKV één van de partners. Op lokaal nivo zal worden samengewerkt met bemiddelende instanties; gepoogd zal worden deze bij de regionale verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming te betrekken. Afstemming op gemeentelijk beleid wordt als noodzakelijk beschouwd, vanwege het verschil in verantwoordelijkheden.

Financiën - systematiek / besteding

Op de Noordhollandse begroting (1988) is het geld voor de steunfuncties kadervorming, begeleiding en bemiddeling niet uitgesplitst. Het geld voor het Project Bemiddeling wordt gevonden onder de begrotingspost 0822.2 (hoofdstuk 8 Welzijn, paragraaf 2 sociaal-cultureel werk, subparagraaf 2 Vorming en ontwikkeling). Het betreft hier een bedrag van fl. 88.000,- voor de jaren 1988, 1989 en 1990, een bedrag dat is ontleend aan de van rijkswege toegekende SECU-gelden. De totale kosten van het project bedragen echter f 566.600,-. Door reservering van de SECU-gelden in de jaren 1984 tot 1987 kon het verschil worden overbrugd. Vanaf 1987 zijn deze gelden opgenomen in de Welzijnswetuitkering (brede doeluitkering). Ruim de helft is voor personeels- en overheadkosten (full-time koördinator), bijna een vierde voor organisatiekosten en ruim een vierde deel voor

extra bemiddelingsuren voor twee regio's.

Voor activiteiten, waaronder tentoonstellingen, voorstellingen en dergelijke, is een bedrag van f 113.000,- beschikbaar.

Een tweede geldstroom voor activiteiten komt voor rekening van de scholen (Londo-gelden) en de gemeenten (uitkoopsommen). Het is de bedoeling de bemiddelingsfunctie van Theater Netwerk Nederland bij het project te betrekken. Deze organisatie wordt mede door de provincie(s) gesubsidieerd en heeft een eigen aanbod plus uitkoopsommenregeling. Op deze wijze hoopt men tot een betere afstemming met het professionele kunstenaanbod te komen. Los daarvan kent Noord-Holland de regeling Theaterkrediet, een provinciale bijdrageregeling/uitkoopsommenregeling voor de kleinere podia, bedoeld om de sociale en geografische spreiding van theatervoorstellingen te bevorderen, alsmede het Danskrediet, een soortgelijke regeling voor dansvoorstellingen. Beide kredieten zijn niet bedoeld voor het onderwijs. Dit wordt weer langs andere weg gesubsidieerd.

Voor beeldende kunstactiviteiten, zoals tentoonstellingen in scholen, kan een beroep worden gedaan op de tentoonstellingsdienst van de Culturele Raad Noord-Holland. Overigens vermeldt de kunstbegroting een aparte post van fl. 8.000,- voor de organisatie van beeldende kunstprojecten ten behoeve van basis- en voortgezet onderwijs.

Voor edukatieve activiteiten op muziekgebied is ook een post opgenomen in de kunstenbegroting. Dit betreft een edukatief medewerker van het Noordhollands Philharmonisch Orkest. De provincie subsidieert 50% van diens salaris, alsmede niet-symfonische taken/samenwerkingsprojecten in scholen (f 100.000,-). Op literair gebied tenslotte wordt door de provincie een kleine subsidie verstrekt aan de Stichting Schrijvers, School en Samenleving, ten behoeve van activiteiten in Noord-Holland (f. 3500,-).

In z'n algemeenheid moet nadrukkelijk opgemerkt worden, dat de subsidies van de provincie op het terrein van de kunstendisciplines grotendeels betrekking hebben op productie, exploitatie / instandhouding en niet op direkt uitvoerende activiteiten. Zo is er in Noord-Holland ook sprake van een vrij compleet provinciaal filmbeleid; bijna 80% van het provinciale subsidie is evenwel bestemd voor producties. Voor vertoning / begeleiding is een apart budget beschikbaar.

In een enkel geval is die scheiding (productie-uitvoering) echter nauwelijks te maken, zeker als producties worden ontwikkeld die specifiek bestemd zijn voor het basis onderwijs, zoals het geval is bij de kindertheatergroep Wederzijds. In de loop van 1988 zal de Nota Verzorgingsstructuur Kunstzinnige Vorming in de provincie Noord-Holland worden vastgesteld.

De subsidies voor de steunfunctie kunstzinnige vorming zullen dan worden toegedeeld aan de regio's.

In die regio-budgetten zal ook het onderdeel bemiddeling worden opgenomen.

de gevolgtrekking worden gemaakt, dat de meeste aandacht uitgaat naar muziek en (jeugd)theater. Uit een oogpunt van bemiddeling ligt dit voor de hand en stemt dit overeen met het algemene beeld. Met uitzondering van de literaire discipline zijn er konsulenten voor alle disciplines.

Op het gebied van de beeldende kunst zijn er daarnaast reizende tentoonstellingen, ook bedoeld voor het onderwijs. Hierin wordt bemiddeld door het Cultureel Service Buro van de provincie. Dit komt echter niet tot uiting op, c.q. ten laste van de begrotingsposten op het terrein van de kunstzinnige vorming, maar op het terrein van de kunsten (zij het zonder nadere aanduiding).

De organisatiestructuur - relaties

Bij de regionale steunpunten zijn regio-koördinatoren aangesteld, die bemiddeling (-uren) in hun takenpakket hebben. De bemiddeling wordt meegenomen in de programmering en aldus ingebed in het totale ondersteuningsaanbod.

De schoolbegeleidingsdiensten zijn ook bij deze regionale programmering betrokken.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten

- In de provincie Utrecht doet zich in belangrijke mate de uitstraling van de stad Utrecht gelden. Een grootstedelijke steunfunctie-organisatie, waarin ook de bemiddeling een plaats heeft, beperkt de bemoeienis van de provincie. Daarnaast herbergt de stad het landelijk ondersteuningsinstituut voor de kunstzinnige vorming, het LOKV, waarop door de organisaties rechtstreeks een beroep kan worden gedaan voor het verkrijgen van allerlei noodzakelijke gegevens en materiaal. Dit maakt het de provincie mogelijk de eigen rol te beperken.
- De provincie Utrecht heeft in 1986 een eigen "bemiddelings-enquête" gehouden onder de Utrechtse gemeenten.

Noord-Holland

Algemeen

In Noord-Holland is in najaar 1987 een "Projekt bemiddeling kunst/kunstzinnige vorming" van start gegaan. Strikt genomen valt

datgene wat in het kader van dit projekt gebeurt samen met de reikwijdte van de NOGC-inventarisatie van de provinciale bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs. In onderstaande beschrijving staat dit projekt daarom centraal. Daarnaast wordt getracht de beleidskontekst aan te geven.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

Het "Projekt bemiddeling kunst / kunstzinnige vorming", dat drie jaar gaat duren, is gebaseerd op het "Voorontwerp Verzorgingsstructuur Kunstzinnige vorming in de provincie Noord-Holland" van eind 1986.

Daarin zijn de ontwikkelingen op het terrein van de kunstzinnige vorming in Noord-Holland beschreven in relatie tot de verschillende werksectoren, zoals het onderwijs en de professionele kunsten, en zijn beleidsvoornemens ontvouwd ter invulling van de steunfunctiestructuur. Kernpunt daarvan vormt de regio-structuur: een indeling van Noord-Holland in regio's (volgens de WGR), met een eigen steunfunctievoorziening en budget, alsmede een platform van samenwerkende instellingen, van waaruit een kollektief steunfunctie-aanbod wordt ontwikkeld. Hieraan ligt de visie ten grondslag, dat de steunfunctie kunstzinnige vorming gekoppeld dient te zijn aan het uitvoerend werk.

Verder is ook een keuze gemaakt ten aanzien van de doelgroepen; de prioriteit is gelegd bij de ondersteuning van het basisonderwijs en het sociaal-cultureel werk. Pedagogische zowel als financiële overwegingen lagen hieraan ten grondslag.

Ook in Noord-Holland werd een SECU-projekt uitgevoerd. De resultaten daarvan gaven het provinciaal bestuur echter geen aanleiding ook het voortgezet onderwijs te laten behoren tot de sektor waarop de steunfunctie kunstzinnige vorming zich richt. Daarmee werd de ondersteuning van het voortgezet onderwijs stopgezet. Op advies van de Culturele Raad werd besloten de vrijkomende gelden aan te wenden voor het ontwikkelen van de steunfunctie bemiddeling, tot op dat moment nog weinig ontwikkeld in vergelijking met de steunfunctie-elementen begeleiding en kadervorming.

Dit heeft geleid tot eerdergenoemd projekt met als doelstelling:

- het ontwikkelen van een efficiënte bemiddelingsmethode;
- het leggen van een relatie tussen de steunfunctie-elementen bemiddeling, begeleiding en kadervorming in de kunstzinnige vorming;
- het inpassen van de bemiddeling in het provinciale steunfunctiebeleid voor kunstzinnige vorming;
- het bevorderen van afstemming op de begeleiding/bemiddelings-activiteiten vanuit de professionele kunstensektor.

Utrecht

Algemeen

In de provincie Utrecht is het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming vrijwel voltooid. In 1985 verscheen de nota "KV-Chantant", een adviesrapport over de totale verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming. Daarin werd een lijn uitgestippeld en een tijdschema vastgesteld, met een aantal duidelijke momenten, zoals het oprichten van regionale steunpunten en een provinciaal samenwerkingsorgaan met ondersteunende en coördinerende taken. Op dit moment is al veel gerealiseerd. Het laatste -het provinciale steunpunt- wordt niet opgericht. Uitbreiding van de steunfunctie kunstzinnige vorming ten behoeve van het basisonderwijs geldt als prioriteit.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

In bovenstaande is al iets gezegd over het algemene beleid van de provincie Utrecht op het terrein van de kunstzinnige vorming. Daarbij kan worden opgemerkt, dat tot nu toe de actieve kunstzinnige vorming het accent heeft gekregen in de ontwikkeling van de provinciale steunfunctiestructuur. De totstandkoming van de regionale steunpunten voor de uitvoering, programmering en coördinatie van het gehele steunfunctiewerk, is daar een uiting van. Niettemin is aan de bemiddeling ten behoeve van de receptieve kunstzinnige vorming wel aandacht besteed. In de nota "KV-Chantant" werd het ontbreken van een stelselmatige bemiddeling nadrukkelijk gesignaleerd en in de plannen werd dan ook voorzien in de aanstelling van een provinciale bemiddelingsfunctionaris. Het uitgangspunt daarbij was, dat de bemiddeling het beste vanuit één centraal punt in de provincie georganiseerd kan worden. De laatste jaren gaan de gedachten echter meer in de richting van onderbrenging van de bemiddelingstaak bij de regionale steunpunten, uit een oogpunt van meer samenhang tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming en een nauwe relatie tussen steunfunctie en uitvoerend werk. Met name de directe bemiddeling zou onderdeel van de regionale coördinatie en programmering kunnen zijn. Voor de indirecte bemiddeling zou het LOKV, als landelijke organisatie gevestigd in Utrecht, ook voor de provincies een rol kunnen vervullen. In 1987 is het Platform Jeugdtheater van start gegaan. Het Platform schept de zakelijke voorwaarden waaronder professioneel jeugdtheater in Utrecht zich verder kan ontwikkelen. Daaronder wordt de bemiddeling verstaan van theaterproducenten ten

behoefte van het basisonderwijs.

Wat de bemiddeling naar het onderwijs betreft ligt het accent bijna geheel op het basisonderwijs. Deze keuze is deels ingegeven door pedagogische, deels door financiële overwegingen. De afbakening van de provinciale verantwoordelijkheid ten opzichte van het rijk en de gemeenten is formeel. Van een bewuste afstemming tussen gemeentelijk en provinciaal beleid kan in het algemeen niet worden gesproken. Het uitgangspunt is, dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor het programmaanbod, c.q. de uitkoopsummen.

Verder is van belang, dat de gemeente Utrecht zelfstandig de steunfunctie verzorgt, inclusief de bemiddeling en dat het LOKV, als landelijke organisatie, in Utrecht gevestigd is. In beide gevallen geldt, dat hiervan een belangrijke invloed uitgaat en dat samenwerking wordt gezocht.

Financiën - systematiek / besteding

Voor de steunfunctie kunstzinnige vorming staat een bedrag vermeld voor 1988 van f 1.720.000,=. Het totale bedrag geldt volgens het provinciale beleidsplan 1988-1991 als aanvaard beleid. Nieuw beleid is volgens datzelfde beleidsplan: "Uitbreiding steunfunctie kunstzinnige vorming ten behoeve van het basisonderwijs". Hierbij ontbreekt een financiële vertaling.

Er is een begrotingspost "Kunstkrediet" ten bedrage van f 140.000,= (m.i.v. 1989 f 270.000,=) ten laste waarvan muziek- en theaterproducties, festivals, circuits en incidentele manifestaties kunnen worden gesubsidieerd, in het kader van de spreiding van de podiumkunsten. Dit krediet is enerzijds bestemd voor producties (dus voor het creëren van een aanbod). Voor de afzet van het aanbod kunnen hieruit additionele bijdragen (in uitkoopsummen) worden verstrekt, onder andere voor voorstellingen in scholen.

Aan Theater Netwerk Nederland wordt subsidie verstrekt waardoor uitkoopsummen met 50% worden verlaagd.

Het geld voor het (platform) jeugdtheater staat hier los van en is alleen bestemd voor dienstverlening, bemiddeling, advies en coördinatie t.b.v. jeugdtheatergroepen.

Eenmalige bijdragen kunnen op verzoek worden verstrekt, volgens de "Algemene Regeling geldelijke bijdragen provincie Utrecht". Op muziekgebied is er na opheffing van het Utrechts Symfonie Orkest een budget overgebleven waarmee volgens het Raamplan Muziekvoorziening diverse doeleinden van het muziekbeleid moeten worden gediend. Een van de bestedingsdoelen is de subsidiëring van edukatieve concerten (max. f 25.000,=)

De kunstendisciplines

Een uitsplitsing van de provinciale inspanningen naar disciplines is niet echt te maken. Uit hetgeen hierboven is opgemerkt, kan

geldt voor personeel en overhead, d.w.z. voor personele lasten 100% en voor overhead 40% van de personeelskosten over de eerste f 250.000,= en 20% over het restant. Dit betreft totaal 62 formatieplaatsen, waarvan 5 voor de bemiddeling. Daarnaast beschikt elk regionaal samenwerkingsverband over een budget voor uitkoopsummen in het kader van de stimuleringsregeling, ten bedrage van f 15.000,= (totaal provincie f 90.000,=). Bijdragen uit deze regeling moeten worden aangevraagd. Overigens geldt deze regeling niet alleen voor het onderwijs, maar ook voor het sociaal-cultureel werk. Verder geldt de regeling voor alle kunstendisciplines.

De besteding van de gelden is geen gegeven vooraf. De steunpunten verzorgen elk een aanbod, waarin ook receptieve componenten zijn opgenomen. Veelal wordt een selectie gemaakt uit het landelijk aanbod, soms door een aparte werkgroep receptieve vorming. De Gelderse Culturele Raad heeft een overzicht gemaakt van het Gelderse aanbod en bijeengebracht in een gids "Kies uit kunst".

In het Welzijnsprogramma 1988 is een overzicht opgenomen van kwantitatieve gegevens over de omvang van het gehele steunfunctiewerk, inclusief de bemiddeling, verdeeld over de zes regionale Steunpunten (zie bijlage).

De kunstendisciplines

In het provinciale beleid wordt niet uitgegaan van een verdeling over de verschillende kunstendisciplines. De stimuleringsregeling geldt gelijkelijk voor alle disciplines. Ook voor tentoonstellingen op het gebied van de beeldende kunst, die zijn opgenomen in het totale aanbod van de regionale steunpunten, kan een beroep op deze regeling worden gedaan. Overigens wordt in dit kader vnl. gebruik gemaakt van het aanbod van de musea en de provinciale tentoonstellingsdienst. De kosten daarvan zijn voor de scholen minimaal.

Traditioneel wordt de stimuleringsregeling echter het meest gehanteerd bij de bemiddeling van het aanbod op het terrein van de podiumkunsten. Verder brengt de nadere beleidsoriëntatie op de professionele kunsten met zich mee dat de scholen bij voorkeur een bezoek brengen aan de theaters en concertzalen. Waar dat niet (goed) mogelijk is, vinden ook voorstellingen / uitvoeringen in de scholen plaats, al dan niet centraal.

Op het terrein van de audio-visuele kunsten zijn de betere jeugdfilms in het aanbod opgenomen. Door de Gelderse Culturele Raad is onlangs een filmnotitie uitgebracht, waarin aanbevelingen worden gedaan voor een Gelders filmbeleid. Men vraagt vooral meer aandacht voor spreiding en participatie, maar niet zozeer voor de receptieve kunstzinnige vorming in het onderwijs.

De organisatiestructuur - relaties

De steunfunctie kunstzinnige vorming is in Gelderland geregionaliseerd: zes regionale samenwerkingsverbanden van aangesloten centra voeren de steunfunctietaken uit. Uitgangspunt hierbij is een zo direkt mogelijke koppeling van de steunfunctie en het uitvoerend werk.

Voor wat betreft de regio-indeling kunstzinnige vorming is de regio-indeling van de schooladviesdiensten indicatief. In de werkwijze wordt nauw samengewerkt met de schooladviesdiensten; in vier van de zes regio's draagt de schooladviesdienst ook bestuurlijk medeverantwoordelijkheid.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten

- De zogenaamde SECU-gelden zijn opgenomen in de totaalbegroting; de gelden blijven evenwel toegekend aan de regio's Arnhem en Oost / NW-Veluwe voor de kunstzinnige vorming in het voortgezet onderwijs.
- Binnen de regio Gelderse Vallei neemt de gemeente Ede de bemiddeling voor eigen rekening en betaalt zij een eigen functionaris; derhalve is voor deze regio maar 0,3 formatieplaats voor bemiddeling ingeruimd.
- Met name in het bemiddelingsaanbod op het terrein van de muziek zijn ook goede amateurgroepen opgenomen.
- In de regio Nijmegen kunnen leerlingen via school een "scholieren-abonnement" samenstellen tegen gereduceerd tarief, uit het (vrijwel) volledige schouwburg- en concertprogramma.
- Voor de receptieve kunstzinnige vorming in het basisonderwijs worden door verschillende gemeenten de zogenaamde Londo-gelden ingezet.
- Op dit moment is de provincie bezig met een inventarisatie van gegevens over de (bemiddeling) receptieve kunstzinnige vorming in de verschillende regio's. Hierbij wordt gekeken naar aspecten als: welke gemeenten doen mee, welke scholen, welke budgetten (aard en omvang), samenstelling aanbod, verdeling over disciplines, afname (gebruik).

niet tot de professionele kunsten, ook de "eredivisie" van de amateurkunsten komt in aanmerking.

- In Overijssel was ook een SECU-project (Enschede). Na afloop is het geld opgenomen in de Welzijnsbegroting; de werkwijze is niet voortgezet.
- De tentoonstellingsdienst Overijssel kent een aparte geldstroom.

Gelderland

Algemeen

In de provincie Gelderland fungeren zes regionale steunpunten kunstzinnige vorming; deze verzorgen het totale aanbod aan steunfuncties, inclusief de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs. Het provinciale subsidie voor de steunfunctie kunstzinnige vorming wordt regionaal verdeeld. Bemiddeling is een "volwaardig" steunfunctie-element; het neemt ca. 10% van het totale provinciale budget voor de steunfunctie kunstzinnige vorming in beslag. Het samengaan van actieve en receptieve kunstzinnige vorming is een uitgesproken beleidspunt.

Onlangs is in Gelderland een fusie tot stand gekomen tussen het Gelders Muziekscholen Overleg en het provinciaal Beraad Kreativiteitscentra. Deze zijn opgegaan in een nieuwe organisatie: de Gelderse Vereniging voor Kunstzinnige Vorming. Deze vereniging wil de centra in zo breed mogelijke zin ondersteunen en tevens de schakel vormen naar de landelijke ondersteuning (LOKV). Het is de bedoeling, dat de regionale steunpunten ook lid worden van deze vereniging. De samenhang in de kunstzinnige vorming wordt hiermee bevorderd, evenals de afstemming tussen steunfunctie en uitvoerend werk.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

De bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming vormt in de provincie Gelderland een wezenlijk onderdeel van het steunfunctiebeleid kunstzinnige vorming uit het Welzijns-

programma. Met een bedrag van bijna vijf miljoen gulden op de begroting 1988 subsidieert de provincie zes regionale samenwerkingsverbanden, die zelfstandig de steunfunctie-taken uitvoeren. Alleen voor uitvoering van de bemiddelingstaken worden vijf formatieplaatsen gesubsidieerd, vier voor het basis-onderwijs, één voor het voortgezet onderwijs (LBO en MAVO) en (onevenwichtig) verdeeld over de regio's. Het accent ligt dus duidelijk op het basisonderwijs.

Met de regionale verzorgingsstructuur wordt beoogd alle scholen in het aanbod te betrekken, ook in de kleinere gemeenten. Een meer evenwichtige verdeling van de steunfunctiecapaciteit over de verschillende regio's wordt als een wenselijke ontwikkeling gezien. Hiervoor worden normen ontwikkeld. Dit kan in sommige regio's tot capaciteitsvermindering, in andere tot capaciteitsvermeerdering leiden.

Inhoudelijk wordt een werkwijze voorgestaan, waarin nauw wordt samengewerkt met de regionale schooladviesdiensten, PABO'S en schoolteams om te komen tot een geïntegreerd aanbod aan actieve en receptieve kunstzinnige vorming - per discipline of voor meerdere disciplines samen - dat kan worden opgenomen in een schoolwerkplan.

De afbakening van taken tussen provincie en gemeenten is formeel. In het kader van de receptieve kunstzinnige vorming in het onderwijs dienen de gemeenten uitkoopsummen beschikbaar te stellen. De provincie kent evenwel een stimuleringsregeling kunstzinnige vorming (sinds drie jaar), in het bijzonder bedoeld voor de kleinere gemeenten. Het geld uit deze regeling wordt toegekend aan de regionale steunpunten, als bijdrage in de uitkoopsummen die bij de bemiddeling betaald moeten worden. Naar de opvatting van de provincie kan de bijdrage echter alleen gekoppeld worden aan een gemeentelijke bijdrage.

Zoals overal elders valt de kunstzinnige vorming in Gelderland onder het regime van de Welzijnswet en zijn de voorzieningen en activiteiten opgenomen in het Welzijnsprogramma. Het beleid op dit terrein is echter duidelijk georiënteerd op de kunsten, getuige het uitgangspunt: "kunstzinnige vorming vormt de hoeksteen van het provinciale kunstbeleid".

Financiën - systematiek / besteding

Op de begroting van de provincie Gelderland staat geen aparte post voor de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming. Het geld hiervoor maakt deel uit van begrotingspost 0.823.1 -hoofdstuk 8 Welzijn, paragraaf 2 sociaal-cultureel werk, onderdeel Amateurkunst-beoefening- die bestaat uit twee delen: steunfunctie kunstzinnige vorming en de Gelderse Vereniging voor Kunstzinnige Vorming (ondersteuning muziekscholen en creativiteitscentra). Het totale bedrag voor de steunfunctie (actief en receptief) bedraagt afgerond f 4.700.000,=, verdeeld over zes regionale samenwerkingsverbanden. Het subsidie is structureel en

Boekinstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel. 243739

Financiën - systematiek / besteding

Het bedrag dat aanwijsbaar voor bemiddeling op de provinciale begroting (1988) staat, wordt gevonden in het begrotingshoofdstuk Welzijn, paragraaf sociaal-cultureel werk, onder Amateurkunst-beoefening, onderdeel muziek, zang, toneel en ballet. Het betreft de post "instandhoudingssubsidie steunfunctie kunstzinnige vorming ten behoeve van de muziekscholen". Deze post belooft fl. 127.500,=. Hieruit wordt onder andere de "bemiddeling in het aanbod van edukatieve activiteiten van Overijsselse kunst-bedrijven" bekostigd.

Deze bemiddeling maakt deel uit van het takenpakket van de medewerker/konsulent podiumkunsten van de Culturele Raad Overijssel. Overigens is (nog) niet duidelijk welk deel van deze begrotingspost voor het (basis)onderwijs wordt besteed.

Grofweg gesteld wordt dit geld uitgegeven aan personele lasten (een full-time funktionaris) en overhead. Voor informatie / dokumentatie / voorlichting / materiaal is een bedrag van fl. 24.700,= beschikbaar op de begroting van de Culturele Raad. Voor de activiteiten die via bemiddeling tot stand komen kan een beroep worden gedaan op de "Afnemerssubsidie-regeling Podiumkunsten" van de provincie. Hierin zit een bedrag van fl. 300.000,= voor alle aanvragen, het onderwijs inbegrepen. De provinciale bijdrage in de uitkoopsommen bedraagt 75%, met een maximum van fl. 900,= per voorstelling. Verder moet het geld voor receptieve kunstzinnige vormingsactiviteiten in het onderwijs (behoudens de zogenaamde Londo-gelden) gevonden worden binnen de projecten van de regionale samenwerkingsverbanden van centra voor kunstzinnige vorming en het aanbod van gemeentelijke commissies musische / culturele vorming.

Wat dit laatste betreft, vermeldt de provinciale begroting onder de post steunfunctie kunstzinnige vorming (de centra) twee commissies, te weten Zwolle en Deventer, resp. voor f 25.000,= en f 18.000,= (besteding onbekend).

De kunstendisciplines

Bij bemiddeling wordt nagenoeg altijd alleen gedacht aan de podiumkunsten. Overijssel vormt daarop geen uitzondering. De provinciale bemiddelingsfunctie wordt uitgeoefend door de medewerker / konsulent podiumkunsten. De informatie / dokumentatie (-map) strekt zich echter wel uit over alle disciplines. Op het terrein van de beeldende kunst komt daarbij de Tentoonstellingsdienst Overijssel in beeld. Deze is ook gevestigd bij de Culturele Raad. Verder bevat de map informatie over het receptieve aanbod van musea en -op het gebied van de audio-visuele kunsten- over het aanbod van (video-)film in het kader van vormingsprocessen.

Een uitsplitsing van de provinciale uitgaven voor de receptieve

kunstzinnige vorming naar kunstendisciplines is echter niet te maken.

De organisatiestructuur - relaties

Op dit moment is de bemiddelingsfunctie onderdeel van het totale takenpakket van de Culturele Raad Overijssel, zij het dat in de uitoefening nauw wordt samengewerkt in het P.S.K.V. De toekomstige steunfunctiestructuur moet volgens het provinciale Welzijnsplan 1988-1991 per 1 januari 1990 operationeel worden. Die structuur komt neer op regionalisering volgens de indeling van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Regionale samenwerkingsverbanden van de centra voor kunstzinnige vorming dienen in dat geval met een gezamenlijk steunfunctie-aanbod te komen. Samenhang tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming geldt daarbij als uitgangspunt. Daarom dient ook de bemiddeling in directe zin op regionaal nivo te worden uitgevoerd. De onderwijs-begeleidingsdiensten dienen bij de regionale samenwerking te worden betrokken.

Op provinciaal / bovenregionaal nivo dient de indirecte bemiddeling, samen met andere bovenregionale steunfunctietaken, geïntegreerd te worden in een structuur, waarin ook de professionele kunsten en de amateuristische kunstbeoefening wordt ondersteund, in het kader van een samenhangend (edukatief) kunstenbeleid.

Aanvullende opmerkingen / knelpunten

- In het totale provinciale welzijnsbeleid heeft de kunstzinnige vorming een lage prioriteit. In vergelijking met de omringende provincies komt het bedrag per inwoner aanmerkelijk lager uit.
- Het "Onderzoek Steunfunctie Kunstzinnige Vorming" van de Stichting Overijssel (september 1986) heeft onder meer uitgewezen, dat uitbreiding van het steunfunctie-aanbod ten behoeve van het onderwijs zeer gewenst is, vooral voor de kleinere scholen op het platteland. Met name West-Overijssel is in dit opzicht een "witte vlek". Overigens heeft genoemd onderzoek vooral betrekking gehad op de actieve kunstzinnige vorming.
- In de toekomstige steunfunctiestructuur wordt uitgegaan van een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeentebesturen en instellingen.
- De provincie Overijssel kent één begrotingspost subsidiëring podiumkunsten voor alle terreinen, inclusief jeugdtheater.
- De bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming beperkt zich

- De provincie subsidieert structureel mee in de produktiekosten van de dansgroep Reflex (Groningen / Noord-Nederland) en incidenteel in de produkties van de theatergroepen "Firma Tiptop" en " Aan Theater te Water" en de folklore-dansgroep Haid Jamahl, eveneens uit Groningen.
- Van de 355 basisscholen in Drenthe worden er 130 begeleid.

Overijssel

Algemeen

In Overijssel spitst de discussie over het steunfunctiebeleid op het terrein van de kunstzinnige vorming zich toe op het vormen van regionale steunpunten en de taakafbakening tussen regio en provincie. Voor de bemiddelingsfunctie zal vermoedelijk het zwaartepunt komen te liggen bij de regionale samenwerkingsverbanden. Daarnaast zal op provinciaal / bovenregionaal nivo vorm gegeven worden aan de indirecte bemiddeling in de zin van informatie over het aanbod, het mede ontwikkelen van begeleidend materiaal, coördinatie en afstemming met het landelijk aanbod. Een en ander is mede gebaseerd op een beleidsoriënterend onderzoek naar aard en omvang van de behoefte aan ondersteuning, uitgevoerd in 1986, door de Stichting Overijssel.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

Voor het beleid op het terrein van de kunstzinnige vorming is het nieuwe Welzijnsplan 1988-1991 van belang. Dat plan is geënt op de Welzijnswet en de daarin gegeven taakverdeling tussen rijk, provincies en gemeenten, ten aanzien van met name genoemde terreinen. Binnen het plan heerst een systeem van prioriteitstelling, geldend voor het totaal aan voorzieningen. Voor de amateuristische kunstbeoefening en kunstzinnige vorming zal een afzonderlijk deelplan worden opgesteld, dat zal zijn gebaseerd op het zgn. Stappenplan van de FOM en het FOK (FOM = Federatie van Overijsselse Muziekscholen, FOK = Federatie Overijsselse Kreativiteitscentra) en dat vanaf 1990 operationeel zal worden. Daarin wordt voorzien in provinciale / bovenregionale taken op het gebied van bemiddeling, zoals: informatie en advies over het aanbod KV, ontwikkelingen, produceren en verspreiden van begeleidend materiaal en het organiseren van

informatiedagen over het aanbod podiumkunsten. Het oude plan voor de kunstzinnige vorming voorzag in de vorming van een drietal steunfuncties die door de provincie worden gesubsidieerd, waaronder "de bemiddeling van het aanbod van edukatieve activiteiten van Overijsselse kunstinstellingen, uitgevoerd door de Culturele Raad Overijssel".

Aanvankelijk werd in het beleid voorrang gegeven aan de ondersteuning van het sociaal-cultureel werk boven de ondersteuning aan het onderwijs.

In de praktijk van de afgelopen jaren is het onderwijs echter de grootste afnemer geworden. Vanwege de gunstige effecten en op basis van een behoeftenonderzoek (zie boven) wordt deze lijn in het toekomstige beleid voortgezet en wordt prioriteit gegeven aan de ondersteuning van het basisonderwijs. Daarbij is ook van belang, dat er in de visie van het provinciebestuur van Overijssel sprake is van een verdergaande oriëntatie van de kunstzinnige vorming en de amateuristische kunstbeoefening op de professionele kunsten. De samenhang tussen receptieve en actieve kunstzinnige vorming dient daarom in het aanbod tot uitdrukking te worden gebracht.

In het kader van de wens tot een evenwichtiger spreiding en een beter op de vraag afgestemd aanbod te komen streeft de provincie verder naar regionale samenwerkingsverbanden van centra voor kunstzinnige vorming, culturele instellingen, kunstbedrijven en schoolbegeleidingsdiensten voor de uitvoering van steunfunctietaken. Gedacht wordt aan een budgetsubsidie per regio. Daarmee zou de aansluiting van de steunfunctie op het uitvoerend werk het beste gewaarborgd zijn. Overigens funktioneert in Overijssel al sinds 1984 een provinciaal steunpunt kunstzinnige vorming, in de vorm van een samenwerkingsverband van de Federatie van Overijsselse Kreativiteitscentra, De Federatie van Overijsselse Muziekscholen en de Culturele Raad Overijssel. De medewerker podiumkunsten van de Raad vervult daarbinnen de bemiddelingsfunctie ten behoeve van het onderwijs en het sociaal-cultureel werk. In de uitvoering is die functie indirect, d.w.z. voornamelijk gericht op het geven van informatie en adviezen. Daartoe wordt een informatiemap "Kunstzinnige Vorming in Overijssel" uitgegeven, waarin gegevens over instellingen, aanbod (actief zowel als receptief) en subsidie-mogelijkheden bijeen zijn gebracht. Voor de financiering van activiteiten op het gebied van de podiumkunsten kan enerzijds een beroep worden gedaan op de afnemerssubsidieregeling van de provincie, anderzijds op de zogenaamde Londo-gelden. Voor het basisonderwijs is met name de bundeling van de zogenaamde Londo-gelden van belang. In de toekomstige steunfunctiestructuur kunstzinnige vorming zal er naast de regionale samenwerkingsverbanden op provinciaal nivo een nieuwe organisatievorm ontstaan. Gedacht wordt aan een centrale provinciale steunfunctieorganisatie voor kunst en cultuur, zijnde de Culturele Raad Overijssel (nieuwe stijl).

maatschappelijke weerbaarheid. Ook in het onderdeel edukatief podiumbeleid geldt dit uitgangspunt.

Financiën - systematiek / besteding

De Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe (SKVD), wordt geheel door de provincie gesubsidieerd (zowel voor personele als voor niet-personele lasten), volgens het begrotingshoofdstuk Welzijn, onderdeel sociaal-cultureel werk. Het Plan Podium Dichterbij is bij deze begrotingspost inbegrepen. Het bedrag dat sinds 1986 voor het Plan Podium Dichterbij structureel is afgezonderd, bedraagt fl. 125.000,=. Daarvan is f 75.000,= bestemd voor uitkoopsommen / activiteiten (gemiddeld 100 voorstellingen). Het resterende deel dient mede tot dekking van de personele lasten; ook de SKVD neemt nog een deel van de personele lasten voor haar rekening. De full-time medewerker zorgt voor het uitzetten van de naar inhoud en vorm geselecteerde produkties / voorstellingen in de scholen, in samenwerking met kunstenaars - docenten actieve kunstzinnige vorming. Door de verzamelde know-how en ervaring is de advies- en informatiefunctie toegenomen en vindt soms ook direkte bemiddeling plaats buiten de geïntegreerde projecten. De gemiddelde uitkoopsom/prijs van een voorstelling is gefixeerd op fl. 750,=, een bedrag dat is afgeleid van het normbedrag voor steunfunctiewerkzaamheden in Drenthe. De eigen bijdragen van de scholen zijn ook gefixeerd. In 1987 hebben 175 voorstellingen plaats gevonden met een duidelijke geografische spreiding en verdeling naar kunstendisciplines. Een algemeen financieel punt is, dat de provincie werkt aan een wijziging van de subsidiesystematiek. Er wordt geëxperimenteerd met enkele vormen van budgetfinanciering, voor niet-personele lasten wordt een maximum-subsidiebedrag toegekend.

De kunstendisciplines

In Drenthe kan een zekere uitsplitsing naar kunstendisciplines worden gemaakt, als gekeken wordt naar het werk van Podium Dichterbij.

Het verslag over 1986 vermeldt de volgende verdeling van de voorstellingen / produkties:

- Beeldende Kunst	- 6%
- Muziek	- 28%
- Dans	- 14%
- Drama / theater	- 36%
- Audio-visuele kunst	- 6%

Voor samengestelde projecten -van meerdere disciplines samen- was het aandeel 10%.

Er wordt nadrukkelijk gestreefd naar een meer gelijkmatige

verdeling over de vijf genoemde disciplines. Duidelijk is echter, dat het accent valt op de "echte" podiumkunsten.

De literaire discipline neemt in Drenthe snel in betekenis en omvang toe. Onder de noemer taalvorming is de SKVD al in 1984 begonnen met activiteiten op dit vlak, in de vorm van workshops (kreatief schrijven, poëzie en proza, cursussen publiciteit (verbeteren dorpskrant), de ontwikkeling van een taaldruk-werkplaats en dergelijke, gedeeltelijk met behulp van het Podium - Dichterbij - budget.

De organisatiestructuur / relaties

In de verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming, zoals die met ingang van januari 1987 definitief gestalte heeft gekregen, is de SKVD het concentratiepunt geworden. Alle functies / functionarissen zijn daar ondergebracht en bij andere instituten afgebouwd.

Voor het overige geldt, dat het Plan Podium Dichterbij geheel is geïntegreerd in de organisatiestructuur van de SKVD, met z'n formele-, beleids- en werkrelaties. Intern wordt samengewerkt in teams per discipline en per werksoort.

Van regionalisering is in organisatorisch opzicht geen sprake.

Aanvullende opmerkingen / knelpunten

- De SECU-middelen werden in 1984 in de SKVD ondergebracht; daarmee werd voortzetting van de werkzaamheden in het voortgezet onderwijs verzekerd.
- Voor de SKVD geldt het primaat van de vraag; anders dan in andere provincies ligt het accent niet op het formuleren van een aanbod en het informeren daarover. Dit vindt z'n vertaling in het criterium, dat wordt gehanteerd voor de inhoud van podiumprodukties en behelst dat een produktie geen incident mag zijn, maar gekoppeld dient te worden aan steunfunctiewerkzaamheden of aan het werkplan van een school (of instelling).
- Een criterium is ook, dat een voorstelling zich dient af te spelen in de school of directe omgeving daarvan. Dit is een gevolg van de sociaal-culturele en edukatieve oriëntatie van het beleid.
- Regionalisering speelt wel een rol in de beleidsmatige zin, d.w.z. dat bij verdeling van de voorstellingen naar een evenwichtige regioverdeling wordt gestreefd.
- Podium Dichterbij bemiddelt ook naar het sociaal-cultureel werk.

dinatietaak in één functie (full-time formatieplaats). Overigens kreeg deze coördinatie (van "aktieve" steunfunktietaken) gestalte in de regionale samenwerkingsverbanden van schoolbegeleidingsdiensten, creativiteitscentra en muziekscholen en PABO'S. De samenwerking was gericht op het presenteren van een gezamenlijk aanbod, inclusief een receptief gedeelte. In de regio Oost-Groningen heeft deze samenwerking goed gestalte gekregen, ook op het aspect bemiddeling. Het provinciaal steunpunt kende een zogenaamd programmeringsberaad voor de bemiddeling, waaraan door belanghebbenden werd deelgenomen.

Aanvullende opmerkingen - knelpunten

- De uitstraling van de gemeente Groningen is groot. Het belang van een instituut als de School voor Handenarbeid (Stichting Kunstzinnige Vorming Groningen) voor de regio is evident. De koppeling van de steunfunctie aan het uitvoerend werk is van daaruit gezien reëel. Op de terreinen beeldende kunsten, audio-visuele kunsten en theater zijn steunfunktietaken bij de School voor Handenarbeid ondergebracht. Ook stelt de gemeente Groningen geld beschikbaar voor schoolvoorstellingen en projecten, die voor scholen in de hele provincie toegankelijk zijn.
- Op initiatief van het provinciaal steunpunt zijn enkele gemeenten ertoe overgegaan de zogenaamde Londo-gelden (onderwijsgelden voor kulturele vorming in het basisonderwijs) te bundelen voor (gezamenlijk) gebruik voor schoolvoorstellingen.

Drenthe

Algemeen

Spreken over de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming in Drenthe is spreken over de projecten van Plan Podium Dichterbij van de provinciale Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe (SKVD). Dit Plan is daarom zo belangrijk, omdat het èn is ingebed in de totale verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming èn als

afzonderlijk project georiënteerd is op de professionele (podium) kunsten. De bemiddeling komt daarin als vanzelfsprekend tot z'n recht, zowel instrumenteel als inhoudelijk.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

Bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming ten behoeve van het onderwijs is voor de provincie Drenthe geen specifiek beleidsaccent.

Het beleid van de provincie op het terrein van de kunstzinnige vorming is neergelegd in een Welzijnsplan en -programma op basis van de per 1 januari 1987 in werking getreden Welzijnswet. Het plan geldt voor de jaren 1988-1991; jaarprogramma 1988 past binnen de kaders van dat plan. Kernbegrippen zijn afstemming vraag en aanbod en evenwichtige spreiding, sociaal en geografisch.

De provincie Drenthe wil die beleidsdoelstellingen realiseren door het voeren van een voorzieningen- of instellingsbeleid. Anders gezegd: de provincie acht zich verantwoordelijk voor een goed functionerende steunfunctiestructuur. Voor de uitvoering van het steunfunctiebeleid op het terrein van de kunstzinnige vorming is de Stichting Kunstzinnige Vorming Drenthe (SKVD) als enige aangewezen. Alle taken zijn bij dit instituut ondergebracht, inclusief de coördinatie van de planning.

Een relatief zelfstandig onderdeel van de SKVD vormt het Plan Podium Dichterbij. Dit is gericht op het voeren van een zogenaamd edukatief podiumbeleid. Hier wordt de relatie gelegd tussen het professionele aanbod op het terrein van de podiumkunsten en de steunfunctie begeleiding kunstzinnige vorming in scholen en instellingen. Dit gebeurt in de vorm van samengestelde projecten (aktief/receptief). Het basis- en speciaal onderwijs is de grootste "afnemer", ongeveer 70%. Het aandeel van het voortgezet onderwijs bedraagt 5%. Bemiddeling vormt een facet van het werk, het staat niet op zichzelf.

De taakafbakening tussen gemeente en provincie is formeel: gemeente uitvoerend werk, provincie steunfunktietaken. Onder bepaalde voorwaarden subsidieert de provincie evenwel ook plaatselijk uitvoerend werk.

Voor de Podium Dichterbij-projecten wordt gebruik gemaakt van een uitkoopsonneregeling van de provincie, op het gebied van muziek, inclusief zang, opera en operette, en toneel en ballet. De bijdrage van de school of instelling bedraagt slechts f 75,= per voorstelling (symbolische bijdrage).

Overigens kan in z'n algemeenheid niet worden gesproken van een oriëntatie van het beleid op de professionele kunsten. Veeleer is sprake van een vormingsgerichte oriëntatie in het kader van een doelgroepenbeleid. Voorop staat, dat de kunstzinnige vorming moet worden geïntegreerd in onderwijs-, scholings- en vormingsprogramma's, die in het bijzonder gericht zijn op vergroting van

de toekenning van gelden in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands (ISP). Met andere woorden, de provincie Groningen heeft gekozen voor koppeling van de steunfunctie aan het uitvoerend werk, plaatselijk en regionaal. Enige provinciale coördinatie bestond tot voor kort (1 januari 1988) in de vorm van een functionaris bij het provinciaal steunpunt AKKV.

Omdat de beleidswijzigingen van zeer recente datum zijn en omdat nog niet duidelijk is wat er in de toekomst gaat gebeuren, wordt hieronder nog kort ingegaan op de "oude" situatie. Deze kwam voort uit een zogenaamd SECU-project, een samenwerkings-experiment tussen scholen van voortgezet onderwijs en culturele instellingen. Na afloop van het experiment werd het geld ingesluit in de begroting van het provinciale steunpunt AKKV en bestemd voor de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs. Opvallend was, dat de bestemming van het geld meteen werd gewijzigd: het accent werd verlegd naar het basisonderwijs. De bedoeling was verder de steunfunctietaken op het gebied van de kunstzinnige vorming door regionale samenwerking tussen schoolbegeleidingsdiensten, creativiteitscentra en muziekscholen en PABO'S op elkaar af te stemmen en te kunnen komen tot een gezamenlijk aanbod naar de scholen, waarin ook een receptief gedeelte was opgenomen. Met andere woorden, er werd gestreefd naar een samenhang tussen actieve en receptieve kunstzinnige vorming. In de regio Oost-Groningen is die samenwerking goed van de grond gekomen. Van een echte afbakening en afstemming van taken tussen provincie en gemeenten was in Groningen overigens geen sprake. Door de gemeenten in de regio werd (wordt) nauwelijks geld ter beschikking gesteld en ook de provincie had (heeft) geen stimuleringsbudget voor schoolvoorstellingen. In de SECU-periode werden activiteiten ontwikkeld en kwam een programmagids tot stand met een aanbod van culturele instellingen in vooral de regio's. Uit een behoeftenonderzoek bleek vooral in LBO en MAVO grote behoefte aan begeleiding van het aanbod te bestaan. Op het gebied van jeugdtheater en dans werd een enkel project gerealiseerd. Thans bestaan die begeleidingsmogelijkheden niet meer. De SECU-gids "cultuur in Groningen" is tot op heden gehandhaafd en wordt aktueel gehouden.

Financiën - systematiek / besteding

Het geld voor de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs bestond uit het voormalige SECU-budget, ten bedrage van f 123.500,-. Dit geld is niet meer afgezonderd, maar opgenomen in het regulier beleid kunstzinnige vorming, onder Hoofdstuk 8, Welzijn, onderdeel sociaal-cultureel werk, instandhouding Steunpunt AKKV. In het genoemde budget zat f 25.000,- aktivitengeld. Tot 1987 werd dit gebruikt voor de programma-

gids en enkele muziekedukatieve en literaire activiteiten, voor het voortgezet onderwijs en het basisonderwijs. In het huidige beleid worden schoolvoorstellingen in 't geheel niet meer door de provincie gesubsidieerd. Dit wordt beschouwd als een zaak van de gemeenten (uitkoop voorstellingen). Met uitzondering van de gemeente Groningen wordt hiervoor echter nauwelijks geld beschikbaar gesteld. Tot 1986 subsidieerde de provincie voor scholen 50% van de vervoerskosten naar schouwburgen en musea, doch deze subsidieregeling is afgeschaft.

Op het gebied van de podiumkunsten kent de provincie nog wel een stimuleringskrediet, voor incidentele projecten/activiteiten. Dit is echter niet bestemd voor schoolvoorstellingen.

De kunstendisciplines

Een uitsplitsing naar kunstendisciplines is gezien bovenstaande nauwelijks relevant. De activiteiten, die er de afgelopen jaren door de inspanningen van de bemiddelingsfunctionaris bij het steunpunt in de provincie hebben plaatsgevonden, hebben zich afgespeeld op de terreinen Muziek en Literatuur (poëzie). Op het terrein van theater zijn er projecten gerealiseerd in samenwerking met de Stichting Kunstzinnige Vorming Groningen (stad) en toneelgroep De Voorziening. Op het gebied van Dans is een aanbod ontwikkeld met dansgroep Reflex. Genoemde projecten zijn evenwel beëindigd.

Op het gebied van de beeldende kunst werkt de Stichting Kunstzinnige Vorming Groningen (stad) samen met de Artotheek ten behoeve van projecten in het basisonderwijs. Voor het overige wordt gebruikt gemaakt van het aanbod van landelijk werkende organisaties.

De bestaande, regionale, steunfunctie-instellingen in de provincie Groningen verrichten taken ten behoeve van de actieve kunstzinnige vorming (in het (basis)onderwijs) op het gebied van de beeldende, de audio-visuele, de muzikale en de dramatische vorming (dansante vorming nog nauwelijks). De receptieve kunstzinnige vorming zou in het werk van deze consultants "meegenomen" kunnen worden.

De organisatiestructuur - relaties

De steunfunctie bemiddeling was ondergebracht bij het Provinciaal Steunpunt AKKV. Dit steunpunt verrichtte steunfunctietaken voor de amateuristische kunstbeoefening en was tevens verantwoordelijk voor de coördinatie van de steunfuncties voor de (actieve) kunstzinnige vorming in de provincie. De bemiddeling voor de receptieve kunstzinnige vorming werd gekombineerd met deze koör-

evenals de edukatieve diensten van van musea. Hier zijn speciale medewerkers voor aangesteld. Een apart punt, zeker in Friesland, vormt de literaire discipline. De Friese begrotingspost Taal- en Letterkunde is aanzienlijk. Subsidies voor steunfunctietaken op het terrein van sociaal- cultureel en edukatief werk zijn onderdeel daarvan. Daarnaast neemt in de wereld van de kunstzinnige vorming de aandacht voor de literaire vorming toe, ook in receptieve zin. Voor projecten op scholen worden incidenteel subsidies verstrekt.

De organisatiestructuur / relaties

Het zwaartepunt in de organisatie van de bemiddeling naar het onderwijs ligt bij de SKVF, nu daar sinds kort een "konsulent bemiddeling edukatieve kunsten" is aangesteld. Met andere woorden, de bemiddelingsfunctie is ingebed in de provinciale steunfunctie-structuur voor de kunstzinnige vorming. In de praktijk betekent het, dat genoemde funktionaris funktioneert binnen de werk-structuur van de SKVF, bestaande uit drie regio's. Dat houdt in, dat nauw wordt samengewerkt met de konsulenten die voor de verschillende disciplines in de centra werkzaam zijn. Daarnaast werkt deze funktionaris in een relatie-netwerk van onderwijsinstellingen, kulturele instellingen en uitvoerende kunstbedrijven, zowel op lokaal / regionaal en provinciaal als op nationaal nivo.

De samenwerking met onderwijs(instellingen) is hecht gestructureerd; het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderwijsbegeleidingsdiensten in Friesland neemt bestuurlijk deel in de SKVF, terwijl bovendien een stafmedewerker voor het basisonderwijs (van de SKVF) is gedetacheerd bij het G.C.O.

Aanvullende opmerkingen / knelpunten

- Behalve in het kader van de steunfunctie K.V. -in de vorm van de instandhouding van een provinciaal steunpunt kunstzinnige vorming- draagt de provincie ook enigszins bij aan de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs door het in stand houden van een produktiefonds podiumkunsten, bestemd voor kleinschalige produkties, onder andere geschikt voor edukatieve situaties. De Fryske Kultuerried adviseert over de besteding van dit fonds. Ook stelt de Fryske Kultuerried ieder jaar een programmagids samen voor het programmeren van voorstellingen in scholen en culturele centra. Deze vorm van indirecte bemiddeling kan als provinciaal beleid worden gezien.
- Er wordt gestreefd naar een duidelijke afbakening en afstemming van taken, zowel naar aanbod- als naar vraagzijde. De bedoeling is dat de nieuwe "bemiddelingskonsulent" bij de SKVF zich vooral zal richten op het expliciteren van de vraag. Bemiddeling door

landelijke organisaties komt in Friesland nauwelijks (meer) voor.

- Daadwerkelijke regionalisering van de steunfunctie KV is in Friesland niet aan de orde.
- Een belangrijk knelpunt bij bemiddeling ligt op financieel terrein. De regeling voor schoolvoorstellingen is nieuw beleid. Totnutoe subsidieerde de provincie uitkooporganisaties slechts voor openbaar toegankelijke voorstellingen. Voor de spreiding van jeugdpodiumkunsten vormen de scholen echter een belangrijk podium. De bestaande budgetten van scholen en gemeenten zijn daarvoor echter ontoereikend gebleken; lang niet alle scholen/leerlingen kunnen zo worden bereikt. Daardoor kan ook de bemiddeling niet goed tot z'n recht komen. Er wordt gestreefd naar een 50/50-verdeling tussen provincie en gemeenten bij het subsidiëren in (de uitkoop van) voorstellingen.

Groningen

Algemeen

De situatie in de provincie Groningen is op dit moment onduidelijk en onzeker. Bezuinigingen hebben er inmiddels toe geleid, dat het Provinciaal Steunpunt Amateuristische Kunstbeoefening en Kunstzinnige Vorming per 1 januari 1988 is opgeheven. Bij dit steunpunt, pas op 1 januari 1985 opgericht, was de provinciale steunfunctie bemiddeling totnutoe ondergebracht.

Beleid - ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

Van een op bemiddeling gericht beleid kan nauwelijks worden gesproken. Wat er gebeurt is sterk afhankelijk van personen en/of instituten. Het huidige beleid is ook niet (meer) provinciaal gericht. Als uitgangspunt geldt, dat de (steun)functies moeten worden toegekend aan efficiënt werkende instituten. De school voor Handenarbeid (stad Groningen) wordt daarbij met name genoemd. Dit instituut is goed toegegerust, mede als gevolg van

Overzicht per provincie

Friesland

Algemeen

In Friesland is de bemiddeling receptieve kunstzinnige vorming grotendeels ondergebracht bij drie organisaties: de Fryske Kultuerried (algemeen), De Stichting Kunstzinnige Vorming Friesland (onderwijs), het Fries Service Centrum (sociaal-cultureel werk). De genoemde verdeling: algemeen, onderwijs en sociaal-cultureel werk, geldt als grote lijn; de drie organisaties werken veel samen.

De Stichting Kunstzinnige Vorming Friesland fungeert als provinciaal steunpunt. De bemiddeling naar het onderwijs geldt als een van de steunfunctietaken, die door dit instituut worden uitgevoerd.

Een functionaris omschreven als "konsulent bemiddeling edukatieve kunsten" is speciaal met deze taak belast. Tot die taak behoort zowel de direkte als de indirecte bemiddeling. Overigens bemiddelt deze konsulent niet alleen ten behoeve van het onderwijs, maar evenzeer voor het sociaal-cultureel werk.

Beleid- ontwikkelingen / uitgangspunten / benaderingen

De provincie voert naar eigen zeggen een gericht beleid t.a.v. de bemiddeling naar het onderwijs, deels in het kader van de provinciale verantwoordelijkheid voor de steunfunctie kunstzinnige vorming, deels in het kader van het (jeugd) podiumkunstenbeleid waarbij de provincie verantwoordelijk is voor de spreiding van voorstellingen. De provinciale verantwoordelijkheid is duidelijk afgebakend ten opzichte van de gemeentelijke verantwoordelijkheid (uitkoopssommen, accommodaties). In een nieuwe beleidsnotitie over de subsidiëring van schoolvoorstellingen en -concerten verklaart de provincie zich evenwel bereid, ter aanvulling op het gemeentelijk beleid, de uitkoopssommen mede te subsidiëren. Uitgaande van de stelling: "Waar bemiddeld wordt, moeten uitkoopssommen betaald worden", oftewel: het oproepen van de vraag vereist het doen van een aanbod, wordt aldus uiting gegeven aan de samenhang tussen provinciale en gemeentelijke taken.

De nadruk ligt op het basisonderwijs, vanwege de vorming van de jonge mens. Voor het voortgezet onderwijs is er een apart budget met een afwijkende regeling; het geld voor voorstellingen wordt ingesluit in een meeromvattend projekt, waarbij begeleiding is inbegrepen. Binnen het werkveld voortgezet onderwijs wordt prioriteit gelegd bij LBO en MAVO. Het beleid is kunstengericht, dat wil zeggen, gericht op de konfrontatie met kunstuitingen, oftewel het aanbod van professionele kunstbedrijven.

Financiën - systematiek / besteding

Het geld dat met de bemiddeling ten behoeve van het onderwijs is gemeoid, kan worden gevonden onder het begrotingshoofdstuk Welzijn, bij sociaal-cultureel werk en bij kunsten. De SKVF wordt gesubsidieerd ingevolge de Welzijnswet, onderdeel sociaal-cultureel werk (steunfunctie- doeluitkering tot 1990). Hiervan wordt onder andere de "konsulent bemiddeling edukatieve kunsten" betaald (0,8 formatieplaats) en de koördinator van de steunfunctie voor het voortgezet onderwijs (0,2 formatieplaats). Beide funktionarissen kunnen gebruik maken van een activiteitenbudget, waarvan de besteding naar vorm en procedure is geregeld. In dit geval gaat het om de "Regeling Theater en Muziek", een provinciale subsidieregeling voor uitvoeringen van beroepsgezelschappen, bedoeld om de totstandkoming van een gedifferentieerd aanbod aan professionele theater- en muziekvoorstellingen -territoriaal en sociaal gespreid- te stimuleren. Een advieskommissie van de Fryske Kultuerried maakt aan de hand van een programmagids een selektie uit het aanbod en adviseert over de subsidiëring. Deze regeling heeft een algemeen karakter, maar wordt nu aangevuld met de mogelijkheid voor subsidiëring van schoolvoorstellingen. De verstrekte subsidies vormen een provinciale bijdrage in de benodigde uitkoopssommen bij de afname van voorstellingen. Totaal is hiervoor f 30.000,= beschikbaar. Al met al kan de volgende globale besomming worden gemaakt.

Formatieplaats konsulent Bemiddeling (SKVF)	f 36.000,=
Formatieplaats konsulent V.O. (SKVF)	f 20.000,=
Aktiviteitsgeld	f 30.000,=
Projektengeld V.O.	f 45.000,=
	f 131.000,=
	=====

De kunstendisciplines

Het maken van een uitsplitsing van de provinciale inspanningen wat betreft beleid, besteding van de middelen en de regelgeving over de verschillende kunstendisciplines, is niet goed mogelijk. Wat hiervoor is gesteld over de Friese situatie geldt in feite alleen voor de podiumkunsten, i.c. voor muziek, dans en (jeugd) theater. Met andere woorden, de beeldende kunsten en de audiovisuele kunsten vallen er buiten. Dit beeld kan wel enigszins genuanceerd worden. Door middel van subsidies aan organisaties als het Fries Film Circuit, het Fries Service Centrum, de tentoonstellingsdienst en de edukatieve diensten van musea, draagt de provincie bij aan de bemiddeling van het aanbod op het terrein van de film en van de beeldende kunst. Het Fries Film Circuit en het Fries Service Centrum werken echter niet voor het onderwijs. De tentoonstellingsdienst van de Fryske Kultuerried verzorgt wel tentoonstellingsprojekten voor het onderwijs,

Verantwoording

Na een ruime literatuuroriëntatie, waarin duidelijk werd dat een nadere afbakening van het begrip nodig zou zijn, werd een notitie opgesteld ter bespreking in de begeleidingskommissie. Op grond daarvan werd een projektbeschrijving geformuleerd, waarin een aantal duidelijke keuzes was gemaakt over de aard en reikwijdte van de inventarisatie. Het begrip bemiddeling werd hierin nader omschreven en in een beleidskader geplaatst. Deze projektbeschrijving treft u als bijlage 1 hierbij aan.

Een belangrijk punt was, dat bij de gegevensverzameling de nadruk zou moeten liggen op het provinciale beleid en de uitwerking daarvan in konkrete voorzieningen en (maat)regelen. Daarbij deed zich ook de vraag voor naar het kader waarin de bemiddeling was geplaatst; met name werd de vraag gesteld of de provincie zich - evenals het rijk- oriënteerde op het kunstbeleid.

Wat de reikwijdte betreft werd besloten het onderzoek te beperken tot het onderwijs. Dit had vooral te maken met de wens aan te sluiten bij de ontwikkelingen in de praktijk. Verder diende het onderzoek zich uit te strekken over alle kunstendisciplines.

Voor het verzamelen van aktuele en achtergrondgegevens werden interviews gehouden met beleidsmedewerkers van de provinciale griffies. Hiervoor werden vragen opgesteld en van te voren toegestuurd (zie enquêtevragen).

Ook stafmedewerkers van provinciale culturele raden en instellingen voor kunstzinnige vorming kregen de vragen ter beantwoording toegestuurd. De antwoorden werden aanvankelijk verwerkt in het schematisch overzicht, met de bedoeling vergelijking mogelijk te maken. Het bleek echter, dat deze manier van gegevensverwerking geen recht deed aan de werkelijkheid en gemakkelijk tot enge en verkeerde interpretaties zou kunnen leiden. Mede op grond van de resultaten van een studiebijeenkomst met stafmedewerkers van culturele raden en instellingen voor kunstzinnige vorming koos de begeleidingskommissie daarom voor beschrijvingen van de situatie per provincie, op zodanige wijze, dat tevens enig inzicht verkregen kon worden in achtergronden, opvattingen en ontwikkelingen in het beleid. Om daarnaast toch enige vergelijking tussen de provincies mogelijk te maken werd voor die beschrijvingen wél een vast stramien gevolgd.

Na de beschrijvingen van de provinciale situaties volgen de konklusies en aanbevelingen.

Zonder daarop vooruit te willen lopen wil ik een paar opmerkingen vooraf maken ter markering van een aantal aandachtspunten.

Om te beginnen een heel algemeen, voor de hand liggend punt, dat echter (misschien juist daarom) vaak vergeten wordt: de provincie bestaat niet, elke provincie is weer anders en de verschillen zijn soms groot. Elke algemene konklusie, elk algemeen beeld moet daarom per provincie genuanceerd worden.

Verder wil ik er de aandacht op vestigen, dat het onderzoeksgebied vrij smal was en gaandeweg eerder smaller dan breder is geworden.

Door het accent te leggen bij het provinciale beleid is bijvoorbeeld grotendeels onbelicht gebleven wat er op landelijk en en lokaal nivo gebeurt, vooral in de zin van direkte bemiddeling. Daarnaast

zijn de bemiddelingsactiviteiten ten behoeve van het sociaal-cultureel werk en de amateuristische kunstbeoefening buiten beschouwing gebleven, terwijl er ten aanzien van deze werksorten soms veel gebeurt wat ook niet altijd is los te zien van datgene wat er ten behoeve van het onderwijs gebeurt. Daar moet nog bij vermeld worden dat het onderwijs niet in al z'n geledingen aan bod is gekomen. Hetzelfde geldt in feite voor de verschillende kunstendisciplines.

Met andere woorden, er is (nog) veel niet onderzocht, wat misschien wel onderzocht had moeten worden om tot een compleet beeld te komen. Om nog iets te noemen: er is ook niet gekeken naar de invloed van het Cultureel Jongeren Paspoort als bemiddelingsinstrument. En tenslotte er is vooral gekeken naar de aanbodkant en niet naar de vraagkant van het bemiddelingsbeleid.

De verklaring hiervoor is eenvoudig; het leven is sterker dan de leer, oftewel: de praktijk heeft in belangrijke mate het onderzoek gestuurd.

Niettemin hoop ik, dat de gevonden gegevens en vooral de ordening van die gegevens zullen bijdragen tot vergroting van het inzicht in het veelzijdige vraagstuk van de bemiddeling, vooral bij die mensen die het provinciale beleid op dit terrein moeten voorbereiden, vormgeven en tot uitvoering brengen.

De mensen die ik daarvoor geraadpleegd heb en die mij de vele gegevens hebben verstrekt wil ik hier graag bedanken.

Die dank geldt ook de leden van de begeleidingskommissie.

Gegeven de omstandigheden waaronder het onderzoek heeft plaatsgevonden, hebben zij in belangrijke mate een ondersteunende rol vervuld en richting gegeven aan het onderzoek.

Ten geleide	3
Verantwoording	4
Overzicht per provincie	
Friesland	6
Groningen	9
Drenthe	12
Overijssel	16
Gelderland	20
Utrecht	26
Noord-Holland	28
Zuid-Holland	33
Zeeland	37
Noord-Brabant	41
Limburg	44
Flevoland	46
Overwegingen, Konklusies en Aanbevelingen	
Overwegingen	50
Konklusies	51
Aanbevelingen	56
Geraadpleegde literatuur	
Algemeen	60
Per provincie	62
Bijlagen	
1. Projektbeschrijving	66
2. Enquêtevragen	72
3. Aantallen inwoners per provincie	75

De bemiddeling op het terrein van de kunstzinnige vorming staat de laatste jaren in het middelpunt van de belangstelling. In 1985 verscheen het in opdracht van de minister van WVC door de Stichting Research voor Beleid uitgevoerde onderzoek naar "De Bemiddelingsstructuur van de receptieve kunstzinnige vorming". Naar de opvatting van het NOGC behoefde dit rapport aanvulling en toespitsing op het punt van het provinciaal beleid op dit terrein. Daartoe werd in juni 1987 een onderzoeksproject opgezet dat nu, een jaar later, resulteerde in bijgaand rapport.

drs. Ton Entius
directeur.



Op zoek naar de
provinciale bemiddeling
receptieve kunstzinnige vorming
ten behoeve van het onderwijs

Projektverslag

Dick de Wit

Amersfoort - mei 1988
Stichting NOGC